



JURIDISKA FAKULTETEN  
vid Lunds universitet

Tania Sjöström

Svensk intern vinstbeskattning  
av  
företagsägda andelar och SOU  
2001:11  
-i ett internationellt perspektiv

Examensarbete  
20 poäng

Handledare: Jur. Dr Mats Tjernberg

Skatterätt

Vårterminen 2002

# Innehåll

<b>SAMMANFATTNING</b>	<b>1</b>
<b>FÖRORD</b>	<b>2</b>
<b>FÖRKORTNINGAR</b>	<b>3</b>
<b>1 INLEDNING</b>	<b>4</b>
1.1 Syfte	4
1.2 Avgränsningar	4
1.3 Material och metod	5
1.4 Disposition	6
<b>2 BAKGRUND</b>	<b>7</b>
2.1 Skattepolitisk bakgrund	7
2.2 Globalisering och ekonomisk integration	7
<b>3 SVENSK BESKATTNING AV NÄRINGSBETINGADE ANDELAR</b>	<b>10</b>
3.1 Sveriges beskattningsanspråk	10
3.2 Distinktion mellan näringsbetingade andelar och kapitalplaceringsandelar	13
3.3 Utdelning från svenska bolag	13
3.4 Utdelning från utländska bolag	14
3.4.1 Skattefrihet för utdelning vid näringsbetingat innehav	14
3.4.2 Avräkningslagen	19
3.4.3 Dubbelbeskattningsavtal	19
3.5 Kapitalvinstbeskattning vid näringsbetingat innehav	20
3.6 Avdrag för kapitalförluster vid näringsbetingat innehav	20
<b>4 UNDVIKANDE AV SVENSK KAPITALVINSTBESKATTNING GENOM ETABLERING I UTLANDET</b>	<b>22</b>
4.1 Allmän bakgrund	22
4.2 Participation exemption och tax deferral	23

4.3	Allmänt om utländska regleringar av	23
4.3	holdingbolag	23
4.3.1	Nederländerna	24
4.3.2	Danmark	24
4.3.3	Tyskland	25
4.4	Svenskt beskattningsanspråk på utländska holdingbolags inkomster	25
4.5	Svensk beskattning av mottagen vinst från utlandet	27
<b>5</b>	<b>SOU 2001:11</b>	<b>30</b>
5.1	Allmän bakgrund till förslaget	30
5.2	Utredningens motiv för förslaget om lagändring	30
5.3	Beskattning av utdelning och kapitalvinst på näringsandelar	32
5.3.1	Utdelning samt kapitalvinst på svenska andelar	32
5.3.2	Förluster	33
5.3.3	Utdelning samt kapitalvinst på andelar i utländska företag	34
5.3.4	Ändrad CFC-lagstiftning	35
5.3.5	Undantag från skattefrihet	39
<b>6</b>	<b>SKADLIG SKATTEKONKURRENS</b>	<b>41</b>
6.1	Skattekonkurrens	41
6.2	EU:s Uppförandekod	42
6.3	OECD:s Skattekonkurrensrapport	45
6.3.1	Skatteparadis	45
6.3.2	Parallellskattesystem	46
6.4	Sveriges reglering av kapitalvinstbeskattning av företagsägda andelar i förhållande till skadlig skattekonkurrens	49
6.4.1	SOU 2001:11 och EU:s Uppförandekod	49
6.4.2	SOU 2001:11 och OECD:s Skattekonkurrensrapport	51
<b>7</b>	<b>AVSLUTNING</b>	<b>53</b>
	<b>LITTERATURFÖRTECKNING</b>	<b>59</b>
	<b>RÄTTSFALLSFÖRTECKNING</b>	<b>62</b>

# Sammanfattning

När ett svenskt aktiebolag äger aktier i ett annat aktiebolag leder beskattningen till s.k. kedjebeskattnig genom att rörelsevinsten beskattas flera gånger inom bolagssektorn. Vinsten blir dubbelbeskattad inom bolagsektorn eftersom bolaget erlägger skatt för vinsten såväl på delägarnivå som på ägarnivå. Om hänsyn tas även till beskattning i bolagets ägarled har vinsten blivit trippelbeskattad.

Enligt huvudregeln i 15:1 IL skall utdelningar som ett företag tar emot tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet. För att hindra kedjebeskattnig av bolagsinkomster har dock skattefrihet införts för utdelning på näringsbetingade aktier genom reglerna i 24 kapitlet IL.

Även vid avyttring av näringsbetingade aktier kommer en beskattning av vinsten att leda till kedjebeskattnig. Sådana kapitalvinster är dock inte undantagna från beskattning utan är skattepliktiga enligt huvudregeln i 15:1 IL. För att undvika denna kedjebeskattnig vid avyttring av aktier i ett annat bolag har svenska företag utnyttjat andra staters skattefrihet vid avyttring av företagsägda andelar genom att se till så att inkomster tas emot av ett närstående bolag med skatterättslig hemvist i den andra staten.

Genom förslaget i SOU 2001:11 om att införa skattefrihet för kapitalvinster på företagsägda andelar har man försökt undanröja denna olikhet mellan det svenska skattesystemet och skattesystemet i till exempel Tyskland, Danmark och Nederländerna.

Förslaget i SOU 2001:11 innebär att det nuvarande jämförlighetskravet för skattefri utdelning skall tas bort. Därmed blir utdelning på utländska företagsägda andelar skattefri på samma sätt som utdelning på svenska andelar. För att ändå motverka skatteflykt där lågbeskattade vinstmedel tas hem skattefritt föreslås en skärpt CFC-lagstiftning.

Valutaavregleringar och ökad globalisering har gjort att beskattningsunderlaget blivit mer rörligt vilket gjort det möjligt för svenska företag att dra nytta av skatteförmåner i andra stater. Förmånliga skatteregler i andra stater utsätter det svenska skattesystemet för skattekonkurrens. Om svenska skatteregler avviker alltför mycket från andra staters förmånliga regler riskeras att obegränsat skattskyldiga försöker undvika beskattning i Sverige genom etablering i utlandet.

Ett förlopp som kallas ”the race to the bottom” har inletts när stater mer och mer anpassar sina skatteregler för att de skall stå sig i konkurrensen. Inom EU och OECD arbetar man för att motverka att denna utveckling skall leda till s.k. skadlig skattekonkurrens på den internationella marknaden.

# Förord

Jag vill tacka min handledare Mats Tjernberg för synpunkter och god handledning. Därutöver vill jag också tacka Morgan Karlsson för hjälp med korrekturläsning av uppsatsen.

Tania Sjöström  
Malmö, juni 2002

# Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag (1975:1385)
AvrL	Lag (1986:468) om avräkning av utländsk skatt
CFC	Controlled Foreign Company
eng.	engelska
EU	Europeiska Unionen
IL	Inkomstskattelagen (SFS 1999:1229)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OJ	Official Journal of the EC
prop.	proposition
RSV	Riksskatteverket
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SN	Skattenytt
SOU	Statens offentliga utredningar

# 1 Inledning

För att uppnå så förmånliga vinsthemtagningar som möjligt har det blivit allt vanligare att svenska företag etablerar sig i andra länder. En stor orsak till att svenska företag väljer att etablera sin verksamhet via mellanliggande utländska s.k. holdingbolag är att de vill undkomma den svenska beskattningen av kapitalvinster vid avyttring av dotterbolag.

Den ökade rörligheten har underlättats av att Sveriges medlemskap i Europeiska unionen kräver att den svenska lagstiftningen måste anpassas till EU:s krav på fri rörlighet och fri etableringsrätt inom den gemensamma marknaden. Samtidigt vill dock RSV och den svenska lagstiftaren behålla så mycket av den svenska skattebasen som möjligt i Sverige. Försök till harmonisering av staters skattelagstiftningar har dock påbörjats såväl inom EU som inom OECD för att undvika s.k. skadlig skattekonkurrens.

## 1.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att beskriva om den svenska interna skattelagstiftningen av vinster på företagsägda andelar. Därutöver undersöks lagstiftningens samband med hur den internationella utvecklingen och tendensen bland svenska företag att placera sitt ägande av underkoncerner i länder som medger skattefrihet vid avyttring av näringsbetingade aktier har skapat ett behov av en svensk lagändring genom förslaget i SOU 2001:11 om slopad beskattning av kapitalvinster på företagsägda andelar. Hur reglerna i detta förslag är utformat kommer också att beskrivas.

Den ökade skattekonkurrensen har resulterat i att andra stater i vissa avseenden har förmånligare skatteregler än Sverige. Eftersom svenska företag vill utnyttja dessa för dem mer förmånliga regler bidrar skattekonkurrensen till svenska företags vilja att etablera sin verksamhet via utländska bolag. Eftersom effekten av skattekonkurrensen därmed givit upphov till förslaget i SOU 2001:11 behandlas även skattekonkurrens i uppsatsen.

## 1.2 Avgränsningar

Vid etableringar utomlands tillkommer utöver de svenska interna skattereglerna också etableringslandets interna regler liksom eventuellt dubbelbeskattningsavtal som reglerar samspelet mellan ländernas interna regler. En utlandsetablering kan således inte ske med hänsyn till enbart svenska interna regler eller enbart etableringslandets regler. Det jag fokuserar på i min uppsats är dock betydelsen av de nuvarande svenska interna lagreglerna om näringsbetingade aktier och den eventuella lagändringen enligt SOU 2001:11. Någon närmre genomgång av andra staters skattelagstiftning av företagsägda andelar ska därför inte göras. Av samma skäl kommer inte heller innebörden

av bestämmelser i de svenska dubbelbeskattningsavtalen med andra stater att behandlas i uppsatsen, även om de svenska skatteavtalen utgör en viktig del i hur Sverige bestämmer sitt beskattningsanspråk utåt.

Uppsatsen undersöker sammanhanget kring huvudförslaget i betänkandet SOU 2001:11 ”Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar” - som är att kapitalvinster på aktier i dotterföretag ska vara skattefria. Därför har jag valt att bara titta på hur svensk och utländsk beskattning av aktieinnehavet i form av skatt på utdelning och kapitalvinster vid näringsbetingat aktieinnehav inverkar på etablering, och inte till exempel inverkan av miljöskatt, energiskatt, skatt på anställda eller möjlighet till utjämning genom koncernbidrag etc.

Uppsatsen avgränsas också till att endast avse aktiebolag och utländska motsvarigheter.

Endast utredningens huvudförslag om slopad kapitalvinstbeskattning för företagsägda andelar beskrivs. Förslagets alla regler och detaljer kommer dock inte att beskrivas, dels för att begränsa uppsatsens omfång, dels av det skälet att förslaget ännu endast befinner sig på utredningsstadiet.

### **1.3 Material och metod**

Det material jag använt mig av vid arbetet med uppsatsen är främst lagtext, förarbeten, skatterättsliga artiklar och doktrin samt rapporter från EU och OECD. I något enstaka fall har även praxis kunnat ge vägledning vid tolkningen. För att tyda relevant lagtext har jag använt propositionerna till lagarna och kommentarer till lagtexten i doktrinen. De böcker jag då använt mig av har främst varit studiehandböcker.

För att skriva det femte kapitlet har jag av naturliga skäl främst tillämpat förslaget i betänkandet SOU 2001:11, och därtill några artiklar från Skattenytt som beskriver förslagets innebörd.

För att beskriva skadlig skattekonkurrens har jag använt bestämmelserna i EU:s Uppförandekod, Primarolo-gruppens rapport, OECD:s rapporter samt en artikel ur INTERTAX som beskriver problemet kring skadlig skattekonkurrens.

Den metod jag använt mig av för att besvara frågeställningen har främst gått ut på att försöka se på de relevanta svenska interna skattereglerna i samband med den internationella utvecklingen mot globalisering och skattekonkurrens.

Jag har börjat med att försöka ge en allmän bakgrund till den internationella utvecklingen mot globalisering. För att komma fram till varför de nuvarande reglerna eventuellt behöver ändras och för att kunna jämföra med förslaget i



SOU 2001:11 beskrivs därefter de nuvarande svenska reglerna för vinstbeskattning av företagsägda andelar och hur dessa kringgåts genom att svenska företag istället utnyttjat andra staters regler om skattefrihet. För att kunna se den svenska utvecklingen i ett internationell perspektiv måste man även se på hur situation förhåller sig till det internationella bekämpandet av skadlig skattekonkurrensen.

## **1.4 Disposition**

I kapitel två ges en bakgrund som allmänt beskriver hur globaliseringen påverkat konkurrensen om rörligt beskattningsunderlag, framförallt genom förmånliga skatteregler.

Kapitel tre beskriver de nuvarande svenska interna bestämmelserna för vinstbeskattning av företagsägda andelar i utlandet.

Sverige riskerar att förlora det svenska beskattningsanspråk som beskrivits i kapitel tre genom att personer som är obegränsat skattskyldiga i Sverige etablerar utländska mellanliggande dotterbolag i sin ägarstruktur. För att se varför Sverige riskerar att förlora sitt beskattningsunderlag beskrivs i ett fjärde kapitel hur företag försöker uppnå så låg beskattning som möjligt genom att utnyttja utländska mer förmånliga regler för kapitalvinster än de svenska.

Förslaget i SOU 2001:11 om slopad svensk beskattning av kapitalvinster på företagsägda andelar beskrivs i kapitel fem.

Skattekonkurrensen har givit upphov till alltmer förmånliga skatteregleringar och såväl EU som OECD har inlett arbete för att motverka s.k. skadlig skattekonkurrens. Detta arbete och vad det resulterat i handlar det sjätte kapitlet om. Jag kommer också att se på hur förmånliga regler för näringsbetingade innehav bedöms enligt EU och OECD och huruvida det svenska förslaget kan tänkas innebära skadlig skattekonkurrens.

Slutligen kommer uppsatsens sjunde och sista kapitel att ge en sammanfattande analys av effekterna av de svenska reglerna om vinstbeskattning vid företagsägda innehav, sammanhanget bakom förslaget till den ändrade svenska beskattningen av kapitalvinster av företagsägda andelar och dess innebörd.

# 2 Bakgrund

## 2.1 Skattepolitisk bakgrund

1986 påbörjades en gradvis avveckling av den svenska valutaregleringen vilket bland annat innebar att svenska direktinvesteringar utomlands underlättades. Valutareglering hade skapat stora inlåsnings effekter i Sverige och den svenska valutaregleringen innebar ett hinder för utlandsetablering. Från och med 1987 tilläts företagen förvärva investeringsfastigheter i utlandet och under 1989 blev aktietransaktioner mellan Sverige och företag i utlandet i stort sätt avreglerade. Under slutet av 1989 skedde ytterligare avregleringar, vilket innebar att valutaregleringen i praktiken i stort sett avskaffades<sup>1</sup> År 1992 avskaffades den svenska valutaregleringen helt.<sup>2</sup> Avregleringen har möjliggjort för svenska företag att genomföra omfattande investeringar utomlands samt att dra nytta av skatteförmåner som kunde tillgodogöras i andra stater. Investeringarna har i regel gjorts via nyetablerade dotterföretag utomlands.

Genom 1990 års skattereform minskade Sverige sitt höga skattetryck för bolag och skattesatsen för aktiebolag och andra juridiska personer reducerades drastiskt. Den borgerliga regeringen under åren 1991-94 sänkte skatten på företag till under 30 procent och Sverige fick tillsammans med Finland den lägsta företagsbeskattningen i Europa.<sup>3</sup> Därpå följde andra ändringar såsom nya regler om skattefrihet för utdelning på aktier i vissa utländska juridiska personer. Under samma period avskaffades även beskattningen av företags vinster i två led.<sup>4</sup> Den socialdemokratiska regeringen återinförde sedan dubbelbeskattning, men bolagsskatten ligger fortfarande kvar på 28 procent. Denna nya situation har gjort Sverige mer attraktivt för utländska investerare. Effekterna av nya skatteregleringar märks emellertid även på svenska företags etableringar utomlands. Hur svenska företag väljer att etablera sig påverkas av det svenska skattetrycket i jämförelse med andra länders skattetryck.

## 2.2 Globalisering och ekonomisk integration

Globaliseringen är framförallt en följd av att förutsättningarna för rörlighet för kapital, företag, varor och människor ökat på grund av t.ex. förändringar på valuta- och kapitalområdet (främst genom valutaavregleringen), den ökade världshandeln och teknikutveckling; framförallt genom informationsteknologins framsteg.

---

<sup>1</sup> S. Bjarnås, S. Estberg, P. Snellman, Utlandsetablering, 1992, s. 13 f.

<sup>2</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 103.

<sup>3</sup> K. Wickman, Högskattestatens kris, 1998, s.152.

<sup>4</sup> K. Wickman, Högskattestatens kris, 1998, s. 108.

Utvecklingen mot integration har också främjats genom politiska strävanden mot integration inom framförallt EU. Genom det svenska inträdet i den Europeiska unionen har vi fått tillgång till EU:s skydd av den fria rörligheten för varor, tjänster, personer och kapital och skyddet av etableringsfriheten<sup>5</sup> inom den europeiska unionen, rättigheter som bidragit till att öka internationalisering och globalisering.

Genom ekonomisk integration och globalisering har beskattningsunderlaget blivit mer rörligt. På grund av att ekonomin under de senaste decennierna internationaliserats och skattebaserna blivit alltmer rörliga över nationsgränserna utsätts det svenska skattesystemet för konkurrens från andra stater mer förmånliga skatteregleringar som syftar till att locka till sig utländska bolagsetableringar. Ett medel i konkurrensen är att genom sin skattelagstiftning skapa förmånliga regleringar för bolag, t.ex. förmånlig skattelagstiftning för s.k. holdingbolag. Den ökade internationella fria rörligheten har inneburit att risken har ökat för att svenska bolag söker sig utomlands för att etablera sig där de skattemässiga förhållandena är för dem mest gynnsamma. För att undvika företags utflyttning från landet och bortfall av skatteintäkter kan inte Sverige vid utformningen av sin skattelagstiftning avvika alltför mycket från andra staters skatteregleringar. Är de svenska reglerna inte gynnsamma i jämförelse med andra stater finns risk att obegränsat skattskyldiga i Sverige försöker strukturera sin verksamhet på ett sätt så att beskattning i hemviststaten undviks.

Eftersom globaliseringen gör att skattebaserna blir allt mer rörliga kommer det att bli svårare att ta ut höga skatter. Detta gäller framförallt de skatter som belastar kapitalet.<sup>6</sup> Den tilltagande internationella rörligheten talar för ett mer likartat skatteuttag. Under 1980- och 1990-talet har omfattande skattesänkningar skett runt om i världen.<sup>7</sup> På grund av skattesänkningarna har frågan om internationell skattekonkurrens fått ökad betydelse.

Företagsbeskattningen spelar en viss roll för hur företagen väljer att lokalisera sin verksamhet. Skattekonkurrens och ökad internationalisering gör att de flesta OECD-länder sänkt sin bolagsskatt det senaste decenniet.<sup>8</sup> Inom OECD-området ligger skattesatsen på företagsskatten ofta relativt högt, ofta runt 35 procent. Efter den stora svenska skattereformen i början av 1990-talet ligger Sverige lågt med sin bolagsskatt på 28 procent. Vid en internationell jämförelse uppfattas inte den svenska skattesatsen som något konkurrenshinder. Men också andra skatter än den direkta bolagsskatten påverkar hur man väljer att lokalisera sin verksamhet, företagen ser på den totala

---

<sup>5</sup> Artikel 43 i EG-fördraget föreskriver likhet i etableringsförutsättningarna, vilket innebär att det skall råda likhet mellan inländska och utländska rättssubjekt när det gäller förutsättningarna att etablera sig. Enligt artikel 48 likställs bolag med fysiska personer vid tillämpningen av artikel 43.

<sup>6</sup> K. Eklund, Jakten på den försvinnande skatten, 1998, s. 32.

<sup>7</sup> SOU 2001:11 s. 307.

<sup>8</sup> K. Eklund, Jakten på den försvinnande skatten, 1998, s. 52.

skattekonkurrenssituationen, där skatten på bolaget bara är en faktor bland många.

En internationell utveckling har varit att försöka undvika dubbelbeskattning, det vill säga att vinsten beskattas först i bolaget och därefter då den kommer till aktieägaren som utdelning och värdestegring på aktier. Globalisering och tilltagande skattekonkurrens har medfört ett tryck på staterna att lindra dubbelbeskattningen. Vid en jämförelse av sammanlagd skatt på utdelning (bolagsskatt och utdelningsskatt i aktieägarledet) ligger Sverige högt.

Aktieägaren betalar inte bara skatt på utdelningen av aktier utan också förmögenhetsskatt för innehavet och skatt på kapitalvinst vid försäljning av aktierna. Eftersom den svenska beskattningen av bolagsägare är hög försämrar Sveriges konkurrenssituation påtagligt om denna totala skattebelastning på aktier beaktas. Med den svenska kapitalbeskattningen är det alltså skattemässigt gynnsamt att driva storföretag i Sverige men inte att äga dem.<sup>9</sup>

Företagens lokaliseringsbeslut påverkas alltså inte bara av den skatt som formellt betalas av själva bolaget, utan även t.ex. hur ägarledet och de anställda kommer att bli beskattade vägs in. Det som gör att skatterna negativt påverkar Sveriges attraktionskraft är det höga *totala* skattetrycket.

Sammanfattningsvis har skattebaserna blivit mer rörliga samtidigt som den totala skattebelastningen av bolag i Sverige är hög. Skattefrihet på kapitalvinst på näringsbetingade aktier har införts i allt fler länder, på den allra sista tiden hos våra närmaste grannländer som Tyskland och Danmark. Under senare tid har det därför blivit populärt bland svenska företag, stora som små, privatägda som statligt ägda, att svara på denna olikhet mellan det svenska skattesystemet och andra skattesystem genom att ha utländska holdingbolag som mellanliggande dotterbolag för att uppnå skattefrihet vid avyttring av dotterbolag. Traditionellt har det varit holdingbolag i Nederländerna som utnyttjats för detta syfte, men nu sker det i ökande utsträckning även i andra länder.<sup>10</sup> Utnyttjandet av utländska holdingbolag utgör en del av den internationella skattekonkurrensen.

En utlandsetablering sker vanligen genom att ett svenskt bolag nybildar ett dotterbolag i utlandet.<sup>11</sup> Om det är aktuellt att starta flera utländska dotterbolag och verksamheten är mer omfattande till sin natur kan det av organisatoriska och skattemässiga skäl övervägas att etablera ett utländskt holdingbolag som kan äga de olika näringsdrivande utländska bolagen. Om ett svenskt företag utomlands etablerar en stadigvarande plats för företagets affärsverksamhet från vilken verksamheten helt eller delvis bedrivs föreligger ett fast driftsställe vilket medför att filial har etablerats och att skattskyldighet föreligger i etableringslandet.<sup>12</sup>

---

<sup>9</sup> K. Eklund, Jakten på den försvinnande skatten, 1998, s. 59.

<sup>10</sup> SOU 2001:11 s. 308.

<sup>11</sup> S. Bjarnås, S. Estberg, P. Snellman, Utlandsetablering, 1992, s. 14.

<sup>12</sup> S. Bjarnås, S. Estberg, P. Snellman, Utlandsetablering, 1992, s. 14.

# 3 Svensk beskattning av näringsbetingade andelar

## 3.1 Sveriges beskattningsanspråk

Svenska juridiska personer är obegränsat skattskyldiga i Sverige för sina inkomster. Utländska juridiska personer beskattas i den stat de anses hemmahörande och de är begränsat skattskyldiga i Sverige för inkomster som härrör från källor med viss anknytning till Sverige. För att komma åt de fall där svenska företag etablerat lågbeskattade utländska bolag för att undkomma skatt i hemviststaten Sverige kan dock Sverige i vissa fall utsträcka sin beskattningsrätt. Enligt den svenska CFC-lagstiftningen beskattas då svenska delägare löpande för det utländska bolagets inkomster. Som en bakgrund innan den svenska CFC-lagstiftningen beskrivs skall därför först gränserna för Sveriges beskattningsanspråk tas upp.

En svensk juridisk person anses i skatterättslig mening vara en juridisk person som bildats i enlighet med svensk civilrättslig lagstiftning i ABL och registrerats i Sverige eller ifall att bolaget inte registrerats, bolaget har sitt säte här.

Svenska juridiska personer är obegränsat skattskyldiga i Sverige för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet. Bestämmelser om juridiska personers obegränsade skattskyldighet finns i 6 kap. 3-6 §§ IL. Sverige grundar sin beskattningsrätt på domicilprincipen<sup>13</sup>, vilken innebär att den fysiska eller juridiska personens skatterättsliga hemviststat beskattar samtliga vederbörandes inkomster oberoende av var i världen de intjänats.

Regler härledda ur domicilprincipen har dock inte ansetts tillräckliga eftersom inkomster förvärvade i Sverige av personer med hemvist i andra stater i sådana fall inte skulle belastas med svensk skatt. Utländska personer erlagger svensk skatt för inkomster där anknytningen till Sverige är särskilt markant, s.k. begränsad skattskyldighet. Begränsad skattskyldighet härleds ur en huvudprincip som kallas källstatsprincipen. En gränsdragning mellan svenska och utländska juridiska personer är viktig eftersom omfattningen av svenskt beskattningsanspråk skiljer sig.

Utländska juridiska personer är enligt 6:7 IL begränsat skattskyldiga i Sverige, vilket innebär att de är skattskyldiga endast för vissa särskilda inkomster. Vad som avses med begreppet utländsk juridisk person definieras i 6 kap. 8 § IL. En utländsk association är att anse som en utländsk juridisk person om den enligt lagstiftningen i den stat där den hör hemma kan förvärva rättigheter och åta sig skyldigheter, föra talan inför domstolar och andra myndig

---

<sup>13</sup> Även kallad hemvistprincipen.

heter och de enskilda delägarna inte fritt kan förfoga över associationens förmögenhetsmassa. Den som är begränsat skattskyldig är i huvudsak skattskyldig för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige.<sup>14</sup> Skattskyldighet föreligger även för vissa andra inkomster, se 6:11 IL.

Utländska juridiska personer delas enligt 6:8 2 st. IL in i utländska bolag och andra utländska juridiska personer än utländska bolag. Effekten av att anses vara ett utländskt bolag enligt definitionen är att inkomst från ett utländskt bolag inte skall beskattas löpande hos en svensk delägare utan först när utdelning sker. Enligt intern svensk rätt i 6:9 1 st. IL kan en utländsk juridisk person anses vara ett utländskt bolag om den beskattas i den stat där den hör hemma och beskattningen är *likartad* med den som gäller för svenska aktiebolag.

Vad som avses med en likartad beskattning har utvecklats i förarbetena.<sup>15</sup> Det skall vara fråga om en direkt skatt och ingen omsättningsskatt eller fast årlig avgift. Den effektiva beskattningen skall likna den som svenska aktiebolag är underkastade. När det gäller rekvisitet likartad beskattning är kravet på beskattning relativt lågt. En beskattning är likartad om skattesatsen är cirka 10-15 %, under förutsättning att skattebasen är i stort sätt densamma som för svenska aktiebolag.<sup>16</sup> Skattesatsen är inte den enda viktiga faktorn vid bedömningen, utan även reglerna hur skattebasen bestäms spelar en viktig roll. Kravet på likartad beskattning innebär inte att den faktiska beskattningen i alla lägen måste vara lika stor som den svenska. Vid en jämförelse med svenska regler får inte de utländska bestämmelserna generellt vara mycket förmånligare.<sup>17</sup>

För att underlätta gränsdragningen har en presumtionsregel införts i 6:10 IL som ger en alternativ definition av utländskt bolag vilken är förenad med det svenska skatteavtalsnätet. Enligt denna regel skall en utländsk juridisk person alltid anses som ett utländskt bolag om den är hemmahörande och skattskyldig till inkomstskatt i någon av de stater med vilka Sverige har ingått skatteavtal och som är uppräknade i den s.k. vita listan, om personen omfattas av avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten och har hemvist i denna stat enligt avtalet.<sup>18</sup> I lagens s.k. vita lista uppräknas de flesta stater med vilka Sverige har ingått dubbelbeskattningsavtal och där en utländsk juridisk person som omfattas av respektive avtal skall räknas som utländskt bolag. Genom presumtionsregeln kommer de flesta utländska associationer att automatiskt anses som utländska bolag, förutsatt att de är skattskyldiga till inkomstskatt.<sup>19</sup> I uppräknningen saknas dock avtalsländerna Australien, Cypern, Malaysia, Spanien och Thailand. Definitionen i 6:10 IL av utländska bolag är länkad till skatteavtalens hemvistbegrepp. Hemvistbe

---

<sup>14</sup> 6:11 1 p. IL.

<sup>15</sup> Prop. 1989/90:47 s. 17 ff.

<sup>16</sup> Prop. 1989/90:47 s. 17 ff.

<sup>17</sup> N. Mattsson, Svensk internationell beskattningsrätt, 2000, s. 47.

<sup>18</sup> 6:10 IL; vari även ges en förteckning över de stater med vilka Sverige ingått skatteavtal.

<sup>19</sup> N. Mattsson, Svensk internationell beskattningsrätt, 2000, s. 45.

greppet bestäms i OECD-avtalet i artikel 4 och svenska dubbelbeskattningsavtal är i mycket stor utsträckning utformade enligt OECD-avtalet.

Om kraven på utländskt bolag inte är uppfyllda kan under vissa omständigheter istället delägarna i andra utländska juridiska personer enligt svensk rätt bli skattskyldiga för sin andel av bolagets inkomster (6:12 IL). Reglerna utgör den svenska CFC-lagstiftningen<sup>20</sup> och innebär en genomsyn av den utländska juridiska personen, varigenom i Sverige bosatta delägare beskattas för ett belopp som motsvarar delägarens andel av den juridiska personens inkomst oavsett om vinsten delas ut eller ej.<sup>21</sup> Beskattning av delägare sker under förutsättning att antingen rekvisiten i 6 kap. 14 § eller 15 § IL är uppfyllda. Även andra utländska juridiska personer än utländska bolag är begränsat skattskyldiga i Sverige för bland annat inkomst från ett fast driftställe eller fastighet i Sverige, dock inte för den del av dessa inkomster som delägarna beskattas för enligt 6:13-16 IL.<sup>22</sup>

I 6:14 IL stadgas att en obegränsat skattskyldig fysisk eller juridisk person som är delägare i en annan juridisk person än ett utländskt bolag är skattskyldig för den utländska juridiska personens inkomster om delägaren beskattas för sin del av inkomsterna i den stat som den juridiska personen hör hemma.

För att delägaren skall beskattas enligt 6:15 IL ställs för det första ett krav på *delägarens inflytande* i den utländska juridiska personen. För det andra ställs ett krav på visst *svenskt inflytande* i den utländska juridiska personen. 6:15 IL stadgar att vid utgången av året före taxeringsåret minst 10 procent av den juridiska personens kapital eller röstetal för samtliga andelar i den juridiska personen innehades av delägaren själv eller av en krets av personer i vilken delägaren ingår och vilken består av :

- närstående till delägaren om denne är en fysisk person, och
- juridiska personer som, direkt eller indirekt, innehades av delägaren och av närstående till delägaren om denne är en fysisk person,
- samt att minst 50 procent av kapitalet eller röstetalet innehades eller kontrollerades, direkt eller indirekt, av i Sverige obegränsat skattskyldiga personer.

---

<sup>20</sup> Bestämmelsen avser att neutralisera fördelarna med att här i landet bosatta undgår skattskyldighet för utomlands förvärvade inkomster genom att bilda bolag och placera inkomsterna i s.k. skatteparadis.

<sup>21</sup> 6:16 1 st. IL.

<sup>22</sup> 6:12 IL.

## 3.2 Distinktion mellan näringsbetingade andelar och kapitalplaceringsandelar

Att en aktie är en kapitaltillgång innebär att vinst eller förlust vid en avyttring av aktien skall beräknas enligt reglerna för beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust.<sup>23</sup> Ifråga om andelar som är kapitaltillgångar skiljer man mellan näringsbetingade andelar och övriga andelar. Andelar som tillhör den senare gruppen brukar kallas kapitalplaceringsandelar.<sup>24</sup>

Utdelning är som huvudregel skattepliktig - utdelningar som ett företag får skall enligt 15:1 IL tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet. Medan ett rörelsedrivande aktiebolag enligt huvudregeln beskattas för utdelning på kapitalplaceringsandelar görs dock undantag från beskattning för utdelning på näringsbetingade aktier eller andelar. Eftersom utdelningsinkomster på kapitalplaceringar är skattepliktiga har kedjebeskattning i bolagssektorn godtagits i det fallet.

Med en näringsbetingad andel avses enligt 24:16 IL en andel som är kapitaltillgång hos ägarföretaget, om antingen det s.k. röstvillkoret eller betingandevillkoret är uppfyllt.<sup>25</sup> Vad som närmare gäller för beskattning av näringsbetingade andelar kommer att behandlas i återstående del av detta kapitel.

## 3.3 Utdelning från svenska bolag

Vid den svenska inkomstbeskattningen gäller principen att avkastning på eget kapital skall beskattas en gång i bolaget och en gång hos aktieägaren när vinsten delas ut, s.k. *ekonomisk dubbelbeskattning*. Bolagsvinster kommer således att beskattas både på bolagsnivå och på aktieägarnivå.<sup>26</sup>

Eftersom aktiebolag och andra juridiska personer endast beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet skall en utdelningsinkomst beskattas med 28 procent i inkomstslaget näringsverksamhet om den mottagande aktieägaren är ett aktiebolag. Om utdelningen istället uppbärs av en fysisk person beskattas utdelningen i inkomstslaget kapital med en skattesats på 30 procent.

När ett aktiebolag äger aktier i ett annat aktiebolag leder principen om ekonomisk dubbelbeskattning till att en rörelsevinst kan beskattas flera gånger i bolagssektorn, s.k. *kedjebeskattning*. Med uttrycket kedjebeskattning avses att ett bolags vinstmedel beskattas fler gånger än hos bolaget respektive aktieägaren. Vinsten blir *dubbelbeskattad inom bolagssektorn* eftersom bola

---

<sup>23</sup> SOU 2001:11 s. 136 f.

<sup>24</sup> SOU 2001:11 s. 122.

<sup>25</sup> Se mer om innebörden av dessa villkor nedan i texten.

<sup>26</sup> 1991-94 avskaffades beskattningen i flera led på ägarnas inkomster, men har sedan återigen införts.



get erlägger skatt för vinsten dels på bolagsnivå, dels på ägarnivå. När hänsyn tas även till beskattning i bolagets ägarled blir det totalt sett fråga om trippelbeskattning av samma inkomst.<sup>27</sup> Lagstiftarens intention har varit att undvika kedjebeskattnings av bolagets vinstmedel. För att förhindra denna kedjebeskattnings av bolagsinkomster i fler än två led skall enligt en huvudprincip inkomst bara beskattas en gång inom bolagssektorn.<sup>28</sup> Utdelningsinkomster är därför i praktiken sällan skattepliktiga i bolagssektorn genom att normalt aktiebolag m.fl. juridiska personer är frikallade från skattskyldighet för utdelning på näringsbetingade aktier.

Enligt 24:15 IL skall ett svenskt aktiebolag inte ta upp utdelning som tas emot på näringsbetingade andelar i svenska aktiebolag. I 24:16 IL stadgas att med näringsbetingad andel avses en andel som är kapitaltillgång hos ägarföretaget och som uppfyller ett av dessa två alternativ :

- 1) Det sammanlagda rösttalet för ägarföretagets andelar i det utdelande företaget skall vid beskattningsårets utgång motsvara 25 procent eller mer av rösttalet för samtliga andelar i det utdelande företaget.
- 2) Det görs sannolikt att innehavet av andelen betingas av rörelse som bedrivs av ägarföretaget eller av företag som med hänsyn till äganderättsförhållanden eller organisatoriska förhållanden kan anses stå det nära.

Även om innehavet understiger 25 procent av rösttalet kan alltså aktierna ändå behandlas som näringsbetingade om förutsättningarna i 24:16 2p. IL är uppfyllda. Ett aktieinnehav som omfattar minst 25 procent av rösttalet medför skattefrihet för uppbyggnaden utdelning oavsett om aktien innehas för verksamheten eller som en kapitalplacering.<sup>29</sup> Enligt ett uttalande i Prop. 1960:162 s. 32 skall bara direkt innehavda aktier räknas med i de 25 procenten, medan aktier som innehas via dotterbolag inte beaktas.

## **3.4 Utdelning från utländska bolag**

### **3.4.1 Skattefrihet för utdelning vid näringsbetingat innehav**

Såväl mottagen utdelning från utländska bolag som från annan utländsk juridisk person beskattas.<sup>30</sup> Utdelningen skall dock inte beskattas i den mån delägaren beskattats för associationens intäkter enligt CFC-lagstiftningen.<sup>31</sup>

---

<sup>27</sup> Jfr SOU 2001:11 s. 13.

<sup>28</sup> Prop. 2000/01:22 s. 62.

<sup>29</sup> RSV:s Handledning för beskattning 2000, kap. 19.3.2.

<sup>30</sup> Se 6:4 IL och vad som ovan sagts om domicilprincipen.

<sup>31</sup> 42:22 IL.

I princip behandlar svensk skattelag svensk och utländsk inkomst lika. Det är den svenske lagstiftarens avsikt att inte heller vinstmedel som härrör från utlandet skall bli föremål för kedjebeskattnings. Även då svenska företag mottager utdelning från en utländsk juridisk person finns möjlighet att mottaga utdelningen utan att den beskattas i Sverige. Huvudregeln när det gäller skattskyldighet för utdelning från utländsk juridisk person anknyter till de regler som gäller för utdelningar från svenska bolag.<sup>32</sup> Skattefrihet för svenska bolag vid utdelning från utländska juridiska personer regleras i 24 kap. 20-22 §§ IL.

Reglerna om skattefrihet för mottagen utdelning kan vara ett sätt för investerare att ta hem obeskattade vinstmedel från ett utländskt basbolag.<sup>33</sup> För att hindra att utdelning som härrör från utlandet skall bli skattemässigt gynnad i förhållande till utdelning som förmedlas från ett svenskt bolag till en aktieägare som är hemmahörande i Sverige, skall inte vinstmedel som ett svenskt bolag mottager från utlandet ha underkastats en beskattning som väsentligt understiger den beskattning som skulle ha utgått enligt svensk rätt. Med andra ord skall neutralitet råda i beskattningen. Skattesystemet skall inte påverka hur en ekonomisk investering kommer att företas.

De svenska interna reglerna om skattefrihet för svenska företag för utdelning från utländska juridiska personer består av en huvudregel, en presumptionsregel samt vissa undantagsbestämmelser till följd av Sveriges införlivande av EU:s moder- dotterbolagsdirektiv i svensk rätt.<sup>34</sup>

Enligt huvudregeln i 24:20 IL är utdelning som ett svenskt aktiebolag erhåller på aktie i utländsk juridisk person skattefri under följande förutsättningar:

- 1) utdelningen inte skulle ha tagits upp om den utdelande juridiska personen hade varit svensk<sup>35</sup>, och
- 2) inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med inkomstbeskattningen enligt IL av ett svenskt företag med motsvarande inkomster.

Reglerna gäller utdelning från såväl länder med vilka Sverige har dubbelbeskattningsavtal som övriga länder.<sup>36</sup> En av grundförutsättningarna för skattefrihet är att det är fråga om utdelning från en utländsk juridisk person, såväl utländska bolag som andra utländska juridiska personer.

---

<sup>32</sup>Se 24:20 1p. IL.

<sup>33</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 343.

<sup>34</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 148.

<sup>35</sup> Dvs. att utdelningen skulle ha varit skattefri enligt reglerna om utdelning på svenska näringsbetingade andelar i 24:12-19 IL.

<sup>36</sup> U. Tivéus, Skatt på kapital, 2000, s. 67.

*Jämförlig* beskattning enligt 24:20 IL är inte detsamma som likartad beskattning enligt 6:9 IL.<sup>37</sup> Jämförlig beskattning förutsätter en större överensstämmelse med den svenska beskattningen. Det är den sammanlagda skatt som i någon stat betalas på de inkomster som ingår i det fiktiva beskattningsunderlaget som skall beaktas vid jämförelsen. Kravet på jämförlig beskattning bör anses uppfyllt om det utländska bolaget träffas av en bolagskatt på minst 15 procent på ett underlag i princip beräknat enligt svenska regler.<sup>38</sup> I de länder som har en reell bolagsbeskattning torde skatten oftast ligga på en sådan nivå att villkoret att en jämförlig beskattning skall ha skett gott och väl är uppfyllt. Därvid bör godtas att utdelningen ett visst år kan innefatta vinster som inte beskattats på grund av t.ex. regler om förlustutjämning. Inte heller bör bedömningen av skattenivån påverkas av enstaka realisationsvinster som undantagits från beskattning enligt lagstiftningen i det land varifrån de härrör. Vinster måste däremot påverka bedömningen av skattenivån om företagets verksamhet är inriktad på att skapa lågbeskattade eller obeskattade vinster.<sup>39</sup> Utländsk källskatt på utdelning beaktas inte.

Problem med hur man skall beräkna jämförlig beskattning uppstår emellertid när bolagsinkomster slussas mellan bolag inom en koncern. Fråga är om endast skattebelastningen på det utdelande företaget som utdelar till det svenska företaget ska påverka bedömningen, eller om man även skall beakta beskattningen av den utländska inkomsten i de företag från vilka det utländska företaget i sin tur mottagit utdelningar. Inkomsten från vilken en utdelning härrör kan ju ha belastats med bolagsskatt i en stat fast de är skattefria i mottagarstaten. Enligt prop. 1990/91:107 s. 30 är det den sammanlagda skatt som i någon stat betalats på de inkomster som ingår i det fiktiva beskattningsunderlaget som skall beaktas vid jämförelsen. Kravet på jämförlig beskattning av den vinst som delas ut av det utländska bolaget innebär alltså inte att sådan beskattning måste ha skett i den stat där det utdelande bolaget har hemvist.

Enligt presumptionsregeln i 20:21 IL skall förutsättningen i 20 § 2 p. IL om jämförlig inkomstbeskattning för den utländska juridiska personen alltid anses uppfyllt om:

1. den utländska juridiska personen hör hemma i ett av de länder med vilka Sverige har ingått ett skatteavtal som inte är begränsat till att omfatta vissa inkomster (avtalsländer),
2. den juridiska personens inkomster har uppkommit i näringsverksamhet i Sverige eller i något avtalsland, och
3. inkomsterna beskattas med en inkomstskatt som normalt tillämpas på juridiska personer i det land eller de länder där näringsverksamheten bedrivs.

---

<sup>37</sup> Prop. 1989/90:47 s. 71.

<sup>38</sup> Prop. 1990/91:107 s. 29.

<sup>39</sup> Prop. 1990/91:107 s. 30.

I 2 st. stadgas att om inkomsterna till obetydlig del<sup>40</sup> har uppkommit i näringsverksamhet i andra länder än avtalsländer eller i någon särskilt skattemässigt gynnad verksamhet, skall det bortses från denna del av inkomsterna vid tillämpning av första stycket 2 och 3.

Presumtionregeln har tillkommit för att underlätta tillämpningen av huvudregeln och den avser att ge innehåll till uttrycket ”jämförlig beskattning” i 24:20 IL. Men i praktiken bör presumtionsregeln prövas före huvudregeln vid fråga om verksamhet i en stat med vilken Sverige ingått dubbelbeskattningsavtal.

Med *normal inkomstskatt* enligt presumtionsregeln avses i detta fall sådan skatt som ett bolag i allmänhet är underkastad i landet ifråga.<sup>41</sup> ”Normal” inkomstskatt skall avgöras utifrån den gängse beskattningen i den andra avtalsstaten, verksamheten skall ha varit underkastad ”gängse bolagsskatt”. Vad som är ”normal” inkomstskatt skall alltså inte bestämmas genom en jämförelse med beskattning enligt svenska förhållanden.<sup>42</sup> Med normal inkomstskatt menas inte någon särskild höjd på skattesats eller bredd på skattebas, utan endast att den utdelande juridiska personen inte är föremål för skattebefrielse eller är på annat sätt skattegynnad jämfört med vad som är normalt i verksamhetslandet. Vidare bör sådan beskattad inkomst kunna tas emot skattefritt i Sverige även om den betalas via ett holdingbolag som inte självt varit underkastad normal skatt.<sup>43</sup> Med skattegynnad verksamhet avses dels verksamhet som beskattas enligt en lägre skattesats än den gängse dels verksamhet som beskattas enligt den vanliga skattesatsen, men där beskattningen ändå är avsevärt lindrigare än vad som normalt gäller för staten ifråga. En väsentligt lägre skattesats än den svenska måste accepteras så länge den är den *gängse* skattesatsen i den andra staten. Även bestämmelser som medför skattefrihet vid kapitalvinster får godtas om inte ett systematiskt utnyttjande av dessa skett i syfte att undgå en normal beskattning.<sup>44</sup> Sådant systematiskt utnyttjande föreligger t.ex. i fall då ett holdingbolag säljer bolag i vilka vinster har ansamlats i skatteparadis. En försäljning av bolag med normal rörelsedrivande verksamhet i ett avtalsland kan däremot inte anses som sådant systematiskt utnyttjande om verksamheten löpande beskattats med gängse bolagsskatt och den upparbetade bolagsvinsten hade kunnat delas ut till ett svenskt företag utan att det blivit fråga om beskattning hos det mottagande företaget eller vid vidareutdelning.<sup>45</sup>

---

<sup>40</sup> Med andra s.k. obetydliga inkomster avses mindre än 5 procent av de totala inkomsterna; prop. 1993/94:234.

<sup>41</sup> U. Tivéus, Skatt på kapital, 2000, s. 67.

<sup>42</sup> Det är en viktig skillnad i förhållande till bestämmningen av uttrycket ”jämförlig beskattning”. Genom att acceptera även verksamhet som är ”normalt” beskattad i avtalsländer, har Sverige gjort avkall på kravet på ”jämförlig” beskattning när det gäller dessa stater.

<sup>43</sup> Prop. 1993/94:234 s. 72.

<sup>44</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 152.

<sup>45</sup> Prop. 1993/94:234 s. 73.

Moder- dotterbolagsdirektivet har tillkommit för att motverka kedjebeskattnings för mottagen utdelning från utländska dotterbolag. Genom bestämmelsen i 24:22 IL har EU:s moder- dotterbolagsdirektiv<sup>46</sup> avseende skattefria utdelningar från bolag i annan EU-stat implementerats i svensk rätt. Direktivet syftar till att lindra en merbeskattning som ofta drabbar utdelningar från utländska bolag. En sådan merbeskattning jämfört med utdelningar från inhemska bolag strider mot kravet på neutralitet i Romfördraget. Enligt direktivet kan EU-staterna antingen avstå från att beskatta moderbolaget för den mottagna utdelningen eller avräkna den bolagsskatt som erlagts av dotterbolaget för beloppet. Sverige har genom regeln i 24:22 IL valt alternativet att avstå från beskattning.

Enligt 24:22 IL skall ett moderbolag under vissa förutsättningar vara frikallat från skattskyldighet för mottagen utdelning på aktier i ett företag i en annan EU-stat. Begreppet ”näringsbetingad andel” har genom införlivandet av direktivet fått en utvidgad betydelse när det rör sig om utdelning från företag i EU-stat. Regeln innebär att andelar i ett företag som hör hemma i en utländsk stat som är medlem i Europeiska unionen anses som näringsbetingade också om innehavet motsvarar 25 procent eller mer av andelskapitalet i företaget och även om andelarna är lagertillgångar. I den svenska huvudregeln är det istället fråga om 25 procent av röstetalet och där omfattas inte omsättningstillgångar. För att skattefrihet skall föreligga gäller förutom dessa utvidgande rekvisit dessutom rekvisiten i 24:20 IL.

I paragrafens andra stycke preciseras vad som avses med ett företag som hör hemma i en utländsk stat som är medlem i EU. Det skall vara fråga om ett företag som bedrivs i någon av de associationsformer som är särskilt angivna i en bilaga 24.1 till IL och som enligt skattelagstiftningen i en medlemsstat anses höra hemma i den staten och inte enligt ett skatteavtal med tredje land anses ha hemvist utanför gemenskapen. Dessutom krävs att företaget utan valmöjlighet eller rätt till undantag är skyldigt att betala någon av de skatter som anges i bilaga 24.2.

Enligt svensk rätt är en förutsättning för skattebefrielse för mottagen utdelning även att den inkomstbeskattning som bolaget är underkastad, är jämförlig med den inkomstbeskattning som skulle ha skett enligt IL, om inkomsten hade förvärvats av ett svenskt företag. Om kravet på jämförlig beskattning inte är uppfyllt föreligger skattskyldighet för utdelningar från utländska juridiska personer. Denna regel i nationell rätt som kräver jämförlig beskattning gäller även när utdelningen kommer från bolag i EU-stat.<sup>47</sup> Direktivet ställer däremot inte något sådant krav. För att de svenska reglerna inte skall strida mot EU-direktivet finns därför en annan möjlighet i svensk rätt att lindra beskattningen.<sup>48</sup> Skulle ett svenskt företag beskattas därför att den inkomstbeskattning som den utländska juridiska personen är underkastad

---

<sup>46</sup> EG:s moder- dotterbolagsdirektiv (90/435/EEG).

<sup>47</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s.348.

<sup>48</sup> N. Mattsson, Svensk internationell beskattningsrätt, 2000, s. 69.

tad inte är jämförlig med svensk inkomstbeskattning enligt IL men övriga förutsättningar för skattefrihet är uppfyllda, har det svenska företaget rätt till avräkning för utländsk skatt enligt avräkningslagen. För att kompensera de fall som drabbas av jämförlighetsvillkoret har man alltså infört en kombination av de två alternativen att antingen medge undantag från beskattning av mottagen utdelning eller att medge avräkning när utdelningen är skattepliktig.

Möjligheten till lindring genom rätt till avräkning från den statliga inkomstskatten i alla de fall då företag beskattats på grund av bristande uppfyllelse av jämförlighetskravet kommer härnäst att beröras.

### 3.4.2 Avräkningslagen

De svenska reglerna om avräkning bygger på över all-principen, vilket innebär att utländsk skatt får avräknas mot den inländska skatt som uttas på utländska inkomster.<sup>49</sup>

Utdelad vinst blir skattepliktig hos det svenska företaget om villkoret för jämförlig beskattning inte är uppfyllt. Ett företag som vid en prövning enligt 24:20 § IL inte kan visa att inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med inkomstbeskattningen enligt IL av ett svenskt företag med motsvarande inkomster men övriga förutsättningar för skattefrihet för utdelningen är uppfyllda, har däremot enligt 1 § 3 st. AvrL rätt att genom avräkning<sup>50</sup> erhålla nedsättning av statlig inkomstskatt med ett belopp som motsvarar 13 procent av utdelningens bruttobelopp. Denna schablonmässiga avräkning blir framförallt tillämplig på utdelning på näringsbetingade aktier. Avräkningsbeloppet avses motsvara en schablonmässigt beräknad bolagsskatt på det utdelande bolaget. Om erlagd bolagsskatt i utlandet understiger 13 procent kommer Sverige genom avräkningen med 13 procent för beräknad utländsk bolagsskatt att subventionera mellanskillnaden.<sup>51</sup> Vid hemtagning av vinst i form av obeskattad reavinst i utlandet kommer vinsten vid skatteberäkningen i Sverige att endast träffas av 15 (28-13)<sup>52</sup> procent bolagsskatt utöver eventuell källskatt på utdelat belopp.

### 3.4.3 Dubbelbeskattningsavtal

Kan frågan om skattefrihet inte avgöras med stöd av presumtionsregeln och inte heller enligt huvudregeln, så sker prövningen enligt regler om skattefrihet för utdelning i tillämpligt dubbelbeskattningsavtal. Möjligheten att ge

---

<sup>49</sup> N. Mattson, Svensk internationell beskattningsrätt, 2000, s. 21.

<sup>50</sup> Detta avser en avräkning utöver avräkning enligt 1 § 1 st. AvrL och enligt dubbelbeskattningsavtal.

<sup>51</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 148.

<sup>52</sup> Från den svenska statliga inkomstskatten för aktiebolag om 28 procent kan 13 procent avräknas.

nom utdelning ta hem lågbeskattade vinster till Sverige utan svensk skatt kan vara begränsade i svenska dubbelbeskattningsavtal med andra stater.

Har det kunnat konstateras att det utländska företaget inte är underkastad jämförlig beskattning enligt reglerna i 24 kap. IL kan utdelning på näringsbetingat innehav även vara skattefri på grund av bestämmelse i dubbelbeskattningsavtal. I många dubbelbeskattningsavtal finns särskilda regler om skattskyldigheten för utdelningar till svenska bolag från bolag i det andra avtalslandet. Dessa regler tar över om de är fördelaktigare för den skattskyldige än de interna reglerna i 24 kap. IL.<sup>53</sup>

Om beskattningen av ett utländskt mellanliggande holdingbolag är obetydlig i hemviststaten kommer det i princip även att kunna undkomma beskattning om hemviststaten enligt avtalet tillerkänns ensam beskattningsrätt för viss inkomst.

### **3.5 Kapitalvinstbeskattning vid näringsbetingat innehav**

I svensk skattelagstiftning finns inga regler som undantar kapitalvinster vid försäljning av näringsbetingade aktier från beskattning. Om vinster behålls i bolaget kommer en försäljning av aktierna i bolaget att innebära att vinsten beskattas trots att motsvarande vinst skulle ha varit skattefri om den istället delats ut.

### **3.6 Avdrag för kapitalförluster vid näringsbetingat innehav**

För att få göra avdrag för en förlust genom att aktier i ett utländskt dotterbolag avyttras har enligt praxis<sup>54</sup> krävts att förlusten varit definitiv och verklig, - om så är fallet är en sådan förlust normalt i sin helhet avdragsgill.<sup>55</sup>

Kravet på att förlusten skall vara verklig medför att en förlust som beror på att moderbolaget tömt sitt dotterbolag på tillgångar genom överföring mot ett vederlag som understiger marknadsvärdet inte medför avdragsrätt för förlusten på aktierna. Eftersom förlusten beror på underprisförsäljningen anses den kompenseras av att moderbolaget köpt tillgångarna för billigt.

En ytterligare generell förutsättning för att få avdrag för en förlust vid avyttring av aktier är att avyttringen skett externt, det vill säga utanför koncernen

---

<sup>53</sup> N. Mattsson, Svensk internationell beskattningsrätt, 2000, s. 66.

<sup>54</sup> Se t.ex. RÅ 1983 Aa 70, RÅ 1987 ref. 49, RÅ 1990 ref. 102, RÅ 1995 ref. 83 och RÅ 1998 ref. 53.

<sup>55</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 183.

eller intressegemenskapen.<sup>56</sup> I 25 kap. 28-32 §§ IL regleras att avdrag inte får göras eller att avdrag skjuts upp vid avyttringar med kapitalförluster i sådana fall då ett köpande företag är moder- eller dotterföretag till det avyttrande företaget eller står under i huvudsak gemensam ledning. Den s.k. förlustregeln i 25:30 IL innebär att om aktier eller vissa andra tillgångar överlåts till ett intresseföretag medges avdrag för en förlust först när det köpande företaget överlåter tillgången till någon utanför intressegemenskapen. När en sådan s.k. extern försäljning av aktierna sker medges således avdrag för förlusten.

Enligt 48:25 1 men. IL skall kapitalförluster i inkomstslaget näringsverksamhet dras av mot alla intäkter och i sin helhet. Förlust vid aktiebolags försäljning av aktier vilka innehas i kapitalplaceringssyfte får dock enligt 48:26 1 st. IL dras av mot vinster vid avyttring av sådana tillgångar. I dessa fall är avdragsrätten för förluster alltså begränsad till denna s.k. ”fälla” för kapitalplaceringsaktier. En förlust kan stå kvar och utnyttjas mot vinster inom ”fällan” kommande år.

---

<sup>56</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 183.



# 4 Undvikande av svensk kapitalvinstbeskattning genom etablering i utlandet

## 4.1 Allmän bakgrund

Om en kapitalvinst inte har kunnat undvikas genom skatteplanering leder den svenska beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar till en kostnad för överlåtelse vid en överlåtelse med vinst av dotter- och intresseföretag mellan företag som inte ingår i samma koncern. Kostnaden består i det tillkommande skatteled som en överlåtelse av andelar i ett företag som stigit i värde under innehavstiden medför.<sup>57</sup>

Beskattningen av vinster på näringsbetingade andelar leder till att det uppkommer en dubbelbeskattning i bolagssektorn - det avyttrade företaget erlägger bolagsskatt på vinsten och det avyttrande företaget beskattas för värdestegring på andelarna. Totalt sett blir vinsten trippelbeskattad, om hänsyn tas även till beskattning i ägarledet.<sup>58</sup> Den trippelbeskattning som den svenska kapitalvinstbeskattningen av näringsbetingade aktier leder till innebär att den svenska aktievinstbeskattningen är hårdare än utdelningsbeskattningen i bolagssektorn.

I betänkandet SOU 2001:11 konstateras att det finns betydande möjligheter för företagen att genom skatteplanering undvika att en kapitalvinst uppkommer. Vidare kan koncerner konstrueras så att en vinst på andelar i ett svenskt eller utländskt dotterföretag kan tas hem utan beskattning genom avyttring av andelar hos ett mellanliggande utländskt företag, medan en förlust kan realiseras med avdragsrätt i Sverige.<sup>59</sup> Ett sådant mellanliggande s.k. holdingbolag etableras i regel av organisatoriska, finansiella och/eller skattemässiga skäl.

Detta kapitel kommer att ta upp hur företag ibland gör för att undkomma den svenska beskattningen av vinster på företagsägda andelar och hur de svenska interna reglerna då tillämpas.

Antag att ett svenskt koncernmoderföretag via ett utländskt holdingbolag äger ett svenskt eller utländskt rörelsedrivande företag som skall avyttras. Om andelarna i ägarkedjan har stigit i värde, kan avyttringen ske utan att vinsten beskattas genom att holdingbolag säljer andelarna i det rörelsedrivande dotterföretaget. Har däremot andelarna sjunkit i värde, kan det svens

---

<sup>57</sup> SOU 2001:11 s. 123.

<sup>58</sup> SOU 2001:11 s. 13.

<sup>59</sup> SOU 2001:11 s. 13.

ka moderföretaget sälja andelarna i holdingbolaget med avdragsrätt för förlusten.

I Nederländerna har kapitalvinster på s.k. *participation holdings*<sup>60</sup> länge varit skattefria. Detta har gjort att svenska koncerner i betydande utsträckning helt eller delvis innehar sin internationella verksamhet genom nederländska s.k. holdingföretag. Också svenska dotterföretag till ett svenskt koncernmoderföretag kan ägas genom ett nederländskt holdingföretag. Även i Danmark har beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar avskaffats, dock krävs för skattefrihet att andelarna först har innehafts i tre år. Tyskland införde den 1 januari 2001 skattefrihet för utdelningar och kapitalvinster på samtliga andelar i bolagssektorn.

## 4.2 Participation exemption och tax deferral

Genom utnyttjandet av ett mellanliggande holdingbolag i en koncern vill företag utnyttja en annan stats interna skattesystem för att t.ex. undvika eller reducera skatt på utdelning och reavinster, undvika kupongskatt eller att få möjlighet att använda obeskattade medel till nyinvesteringar.

”*Participation exemption*” innebär att om vissa kriterier är uppfyllda undantas utdelningar från utländska bolag som man äger en betydande aktiepost i från beskattning, oavsett var dessa bolag ligger. Samma gäller skatt på kapitalvinster, så att aktier därmed kan säljas utan att beskattas.<sup>61</sup> På så sätt kan betydande kapital föras ut och ackumuleras i holdingbolaget. Ett holdingbolag kan därför fungera som en slags internbank i en koncern.

Genom att vinstmedlen uppsamlas i det utländska holdingbolaget uppskjuts beskattningen av inkomster som i annat fall omedelbart skulle ha blivit skattepliktiga i investerarens hemviststat på grund av dennes obegränsade skattskyldighet i sin hemviststat. Denna uppskjutna beskattning kallas ”*tax deferral*”.<sup>62</sup> Undvikandet av moderbolagets beskattning i hemviststaten kallas ”*primary sheltering*”. De vinstmedel som uppsamlats blir skattepliktiga för investeraren först när de förmedlats vidare till denne genom till exempel utdelning. Det mellanliggande bolaget som mottager inkomsten är föremål för en betydligt lägre beskattning än det bolag som annars skulle mottagit inkomsten. Den uppskjutna beskattningen medför att den skattskyldige får ett större kapital att röra sig med om det förblir obeskattat. För hemviststaten medför uppskjutningen av beskattning en minskning av skatteintäkter. Väljer man istället att inte alls ta hem vinstmedlen från det utländska bolaget innebär det istället en intäktsförlust för hemviststaten genom bortfallet av beskattningsunderlag.

## 4.3 Allmänt om utländska regleringar av

<sup>60</sup> Den nederländska motsvarigheten till näringsbetingade andelar, se SOU 2001:11 s. 124.

<sup>61</sup> Artikel i Affärsvärlden nr. 32, 2000.

<sup>62</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 29.

## holdingbolag

### 4.3.1 Nederländerna

Ett holdingbolag i Nederländerna kan åtnjuta s.k. ”participation exemption”. Utdelning från ett nederländskt företag är skattefritt om det mottagande nederländska företaget äger minst 5 procent av det utdelande företags andelskapital och fråga inte är om lagerandelar.<sup>63</sup> Utdelning kan även vara skattefritt vid ett innehav som understiger 5 procent om innehavet är betingat av affärsmässiga skäl eller om det ligger i allmänhetens intresse. Utdelning från utländska företag är skattefritt om det härutöver inte är fråga om portföljinvestering samt att det utdelande företaget är underkastat statlig vinstskatt i den stat det är hemmahörande<sup>64</sup>.

Med portföljinvestering avses en passiv kapitalplacering; innehav om minst 25 procent av aktierna i ett bolag med hemvist inom EU betraktas dock inte som en portföljinvestering.<sup>65</sup> Nederländsk skattelagstiftning innehåller regler som syftar till att förhindra att ”participation exemption” missbrukas. Kapitalvinst vid försäljning av andelar i dotterföretag är skattefritt under förutsättning att mottagen utdelning på andelarna skulle ha varit skattefritt enligt reglerna om participation exemption.

Om syftet med holdingbolaget enbart är att tillskapa skattefria kapitalvinster torde utdelning av sådana vinster till det svenska moderbolaget inte kunna ske med skattefrihet enligt vare sig intern svensk rätt eller enligt dubbelbeskattningsavtalet.<sup>66</sup>

### 4.3.2 Danmark

Utdelning som ett danskt bolag erhåller från ett danskt eller utländskt bolag är skattefritt under förutsättning att det mottagande bolaget under en sammanhängande tolv månadersperiod ägt minst 25 procent av andelskapitalet i det utdelande bolaget och att utdelningen beslutats under denna tolv månadersperiod.<sup>67</sup> Skattefrihet föreligger dock inte för utdelning från ett utländskt bolag som huvudsakligen<sup>68</sup> bedriver finansiell verksamhet och vars inkomster beskattats enligt regler som väsentligen avviker från de danska skattereglerna.

---

<sup>63</sup> SOU 2001:11 s. 347 f.

<sup>64</sup> Bolagets inkomst skall vara föremål för beskattning, skattesatsens storlek saknar betydelse. Dock godtas inte fast skatt eller schablonbelopp.

<sup>65</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 248.

<sup>66</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 246.

<sup>67</sup> SOU 2001:11 s. 335.

<sup>68</sup> Mer än 1/3 av dess inkomster eller totala tillgångar hänför sig till finansiell verksamhet.

Kapitalvinst på andelar som innehafts i mer än tre år är skattefri. Skattefrihet föreligger dock inte för andel i bolag beläget i skatteparadis.<sup>69</sup>

### 4.3.3 Tyskland

All utdelning som ett företag hemmahörande i Tyskland uppstår från ett annat där hemmahörande företag är i realiteten skattefri. Utdelning från ett utländskt företag anses ha medfört kostnader motsvarande 5 procent av utdelningen, varför ett däremot svarande belopp automatiskt tas upp till beskattning.<sup>70</sup> I praktiken är alltså endast 95 procent av utdelning från utländskt företag skattefri. Faktiska kostnader för utdelningen är avdragsgilla. Skatteavtal kan dock göra att utdelning från ett utländskt företag blir skattefri.

Kapitalvinst vid avyttring av andelar i såväl tyska som utländska företag är skattefri oavsett innehavets storlek. För skattefrihet krävs dock att de avytttrade andelarna innehafts minst ett år eller, om andelarna härrör från en tidigare skattefri omstrukturering, minst sju år.<sup>71</sup>

## 4.4 Svenskt beskattningsanspråk på utländska holdingbolags inkomster

Som tidigare nämnts beskattar Sverige svenska aktieföretag för deras globala inkomster enligt den s.k. domicilprincipen.<sup>72</sup> För att undvika beskattning i hemviststaten av vinster kan svenska företag arrangera det så att inkomsten istället tas emot av ett närstående bolag med skatterättslig hemvist i en annan stat.

Om det svenska företaget genomför en nyetablering genom att bilda ett dotterbolag innebär detta att den utländska verksamheten kommer att bedrivas i en egen juridisk person som är helt skild från den svenska verksamheten.<sup>73</sup> Det utländska bolaget har en egen förmögenhetsmassa och kan förvärva rättigheter samt ikläda sig skyldigheter i den stat där associationen hör hemma.<sup>74</sup> Enligt svensk skattelagstiftning är ett sådant dotterbolag i utlandet att betrakta som en utländsk juridisk person enligt 6:8 IL, och är i egenskap därav enbart begränsat skattskyldig i Sverige enligt 6:7 IL.

---

<sup>69</sup> SOU 2001:11 s. 336.

<sup>70</sup> SOU 2001:11 s. 354.

<sup>71</sup> SOU 2001:11 s. 355.

<sup>72</sup> Jfr regleringen i 6:3-4 IL av svenska juridiska personers obegränsade skattskyldighet i Sverige.

<sup>73</sup> S. Bjarnås, S. Estberg, P. Snellman, Utlandsetablering, 1992, s. 22.

<sup>74</sup> För att definiera var en association anses höra hemma enligt hänvisar Mattias Dahlberg på s. 134-135 till Ds Fi 1984:25 där kommittén anförde: ”Som hemland skall anses det land där bolaget registrerats för vinnande av rättssubjektivitet eller enligt vars rätt det eljest bildats. Om dessa kriterier ej utpekar ett visst land får frågan avgöras med ledning av var styrelsen har sitt säte eller - om styrelse saknas - var den huvudsakliga verksamheten bedrivs.”

Är holdingbolaget dessutom att anses vara ett utländskt bolag enligt 6:10 IL kan det utländska bolaget och dess svenska delägare aldrig träffas av de svenska CFC-reglerna.<sup>75</sup>

Holdingbolag i länder som bland annat Danmark, Nederländerna, Tyskland eller Luxemburg är utländska juridiska personer som hör hemma och är skattskyldiga till inkomstskatt i någon av staterna på den s.k. ”vita listan” i 6:10 IL, med vilka Sverige har ingått skatteavtal. För att träffas av regleringen måste den utländska juridiska personen även ha hemvist i den andra staten enligt det svenska dubbelbeskattningsavtalet med den staten. Frågan är därmed om utländska holdingbolag omfattas av det hemvistbegrepp som används i dubbelbeskattningsavtal baserade på OECD-avtalet. Därigenom kommer de även att omfattas av skatteavtalens tillämpningsområde.

Rättsfallet RÅ 1996 ref. 84 (den s.k. Luxemburgdomen) rörde fondbolag i Luxemburg. Dessa hade en sådan anknytning till Luxemburg som normalt skulle medföra oinskränkt skattskyldighet till luxemburgsk bolagsskatt, men de var på grund av speciallagstiftning befriade från bolagsskatt och annan skatt i Luxemburg.<sup>76</sup> Regeringsrätten avgjorde att det för att ha hemvist enligt dubbelbeskattningsavtalen är tillräckligt att bolagen har en sådan anknytning till Luxemburg som för den kategori de tillhör normalt medför oinskränkt skattskyldighet. För att omfattas av skatteavtalen ställs således inget krav på att skatt faktiskt också har erlagts.

Slutsatsen blir att utländska holdingbolag omfattas av skatteavtalens hemvistbegrepp så länge de är obegränsat skattskyldiga i hemviststaten, även om någon skatt i realiteten inte erlagts.<sup>77</sup> För att anses vara ett utländskt bolag enligt 6:10 IL krävs dock även att den utländska juridiska personen är en person på vilken avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten tillämpas. Med det avses att det inte ska finnas någon särskild uteslutningsartikel i avtalet som utesluter de utländska holdingbolagen från avtalets tillämpningsområde. Faller en person under en uteslutningsartikel kan den inte omfattas av uttrycket ”utländskt bolag” och delägarna löper därmed risk att bli beskattade för inkomsterna enligt CFC-reglerna. Det förefaller inte finnas några uteslutningsartiklar i de svenska dubbelbeskattningsavtalen som skulle leda till att ett mellanliggande holdingbolag i länder som Tyskland, Nederländerna eller Danmark ej faller under definitionen av utländska bolag.<sup>78</sup>

---

<sup>75</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 136.

<sup>76</sup> Under förutsättning att bolaget inte förvaltade mer än en värdepappersfond.

<sup>77</sup> Jmf RÅ 1996 ref. 84 med Mattias Dahlbergs kommentarer i ”Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag”, 2000, s. 232-235.

<sup>78</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 298-301 jämfört med s. 241, 269 och 287.

Om ett utländskt holdingbolag får anses vara ett utländskt bolag enligt svensk rätt och dess inkomster kan då inte träffas av den svenska CFC-lagstiftningen.

För att undkomma CFC-beskattnings av inkomster från ett dotterbolag som inte är ett utländskt bolag kan en koncern struktureras så att dotterbolaget som är en ”annan utländsk juridisk person än ett utländskt bolag” ägs genom ett mellanliggande bolag som är ett utländskt bolag. Då det mellanliggande bolaget är ett utländskt bolag kan det aldrig bli föremål för löpandebeskattnings enligt CFC-reglerna.

Löpandebeskattnings enligt CFC-lagstiftningen kan enligt 6:16 IL endast ske för en direktägd andel i den utländska juridiska personen som inte utgör ett utländskt bolag. Ägare till det mellanliggande bolaget direktäger inte någon del av det underliggande dotterdotterföretaget som är en annan utländsk juridisk person än ett utländskt bolag. Enligt CFC-bestämmelsens ordalydelse är ägaren skattskyldig för *den del av den juridiska personens vinst som belöper på honom*. Vinsten från en indirekt ägd andel i en tredje juridisk person som inte är ett utländskt bolag belöper inte på en svensk innehavaren i ett mellanliggande utländskt holdingbolag.<sup>79</sup> Detta under förutsättning att den mellanliggande personen är ett självständigt skattesubjekt i den stat det är skatterättsligt hemmahörande. Det kan dock i den mellanliggande staten finnas en CFC-lagstiftning som medför att det mellanliggande holdingbolaget löpandebeskattas i den staten för inkomsterna i dotterdotterbolaget i den tredje staten.

Utländska bolag föreskrivs enligt 6:11 1p. IL en skyldighet att erlagga skatt för bland annat inkomst från fast driftställe<sup>80</sup> eller en fastighet i Sverige. Det är därför av intresse för det utländska bolaget och dess ägare att något fast driftställe inte etablerats i Sverige. Det utländska holdingbolagets inkomster undviker svensk beskattnings om det utländska holdingbolaget har lyckats undvika att etablera dessa inkomstkällor för begränsad skattskyldighet i Sverige.

## 4.5 Svensk beskattnings av mottagen vinst från utlandet

Vinst i ett dotterbolag beskattas normalt bara i dotterbolagslandet.<sup>81</sup> Först i och med att utdelning lämnas kan beskattnings ske i Sverige. Om man vill få

---

<sup>79</sup> M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, 2000, s. 158.

<sup>80</sup> Uttrycket fast driftställe är definierat i 2:29 IL, där det i 1 st. stadgas att med fast driftställe för näringsverksamhet avses en stadigvarande plats för affärsverksamhet, varifrån rörelsen helt eller delvis bedrivs. I lagrummet markeras en skillnad mellan självständiga och osjälvständiga representanter i Sverige till utländska näringsverksamheter. I 2 st. ges exempel på fasta driftställen.

<sup>81</sup> Förutsatt att dotterbolaget är ett s.k. utländskt bolag vars vinst inte beskattas enligt CFC-reglerna.

ut kapital ur ett utländskt holdingbolag genom att vidareutdelna dess vinst till det ägande moderbolaget i Sverige, kommer moderbolaget på grund av domicilprincipen att beskattas i Sverige. Samma inlåsningsseffekt blir aktuell om det utländska holdingbolaget ägs av fysiska personer. En metod att undvika detta kan vara att ta hem vinstmedlen i form av inkomst som är skattefri för mottagaren.<sup>82</sup> Utdelningen är ofta skattefri hos mottagaren om reglerna om skattefrihet på utdelning av näringsbetingade andelar är tillämpliga.

För att undkomma att moderbolaget beskattas för mottagen utdelning från ett mellanliggande utländskt bolag, måste förutsättningarna i 24 kapitlet IL vara uppfyllda.

För skattefrihet krävs enligt 24:20 IL att ägarföretagets andelar i det utdelande företaget är näringsbetingade och att utdelningen härrör från utländsk juridisk person som är underkastad beskattning som är jämförlig med svensk bolagsbeskattning. Vid tillämpning av bestämmelserna om skattefrihet för mottagen utländsk utdelning på näringsbetingat innehav skall *normalbeskattad verksamhet* i något av de länder med vilka Sverige ingått dubbelbeskattningsavtal anses underkastad en med svensk bolagsbeskattning *jämförlig beskattning*.<sup>83</sup>

Enligt förarbetena skall vad som avses som *normal inkomstskatt* avgöras utifrån den gängse beskattningen i den andra staten och inte genom en jämförelse med beskattningen för svenska förhållanden.<sup>84</sup> Det är den effektiva beskattningen som räknas, inte den nominella. Detta innebär att det inte spelar någon roll om statens bolagsskatt är att anses som ”normal” inkomstskatt, om utdelningar och kapitalvinster under vissa förutsättningar är befriade från skatt. Som ovan nämnts får bolaget inte vara föremål för skattebefrielse eller på annat sätt vara skattegynnad jämfört med vad som är normalt i verksamhetslandet.<sup>85</sup> Enligt förarbetena gäller skattefrihet enligt presumptionsregeln också för kapitalvinster som tas hem i form av utdelning, så länge det inte är fråga om ett systematiskt utnyttjande för att undgå normal beskattning. Om syftet med ett holdingbolag enbart är att tillskapa skattefria kapitalvinster torde utdelning av sådana vinster inte kunna ske med skattefrihet enligt vare sig intern svensk rätt eller enligt reglerna i dubbelbeskattningsavtalet.<sup>86</sup>

Utdelning till ägaren av ett holdingbolag vars verksamhet är inriktad på att skapa låg- och obeskattade vinster och som inte normalbeskattats i verksamhetslandet anses inte vara jämförligt beskattad med den svenska inkomstbeskattningen av ett svenskt bolag med motsvarande inkomster och

---

<sup>82</sup> Ett förfarande kallat ”*secondary sheltering*” och ”kan tillgå så att de uppsamlade vinstmedlen i basbolaget vidareförmedlas till moderbolaget som koncernintern utdelning.” ; se M. Dahlberg, Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag, , 2000, s. 33.

<sup>83</sup> 24:21 IL.

<sup>84</sup> Prop. 1993/94:234 s. 72.

<sup>85</sup> Prop. 1993/94:234 s. 72.

<sup>86</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 246.

kommer således att beskattas i Sverige. Fördelen för det ägande moderbolaget blir istället rätten till avräkning av utländsk skatt. För att undvika kedjebeskattnings av bolagsinkomsten medges avräkning från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt av utdelningens bruttobelopp trots att kravet på jämförlig beskattning inte är uppfyllt.<sup>87</sup>

En nackdel med ett utländskt dotterbolag är att i samband med hemtagning av vinst till moderbolaget kan beskattning ibland ske av utdelningen i form av s.k. kupongskatt, d.v.s. en källskatt på det utdelade bruttobeloppet.<sup>88</sup> Vid utdelning till moderbolaget i Sverige kan källskatt tas ut i dotterbolagslandet. Skattesatsen för sådan källskatt varierar från land till land och påverkas även av regler i dubbelbeskattningsavtal. Svenska dubbelbeskattningsavtal föreskriver dock i regel att källskatten till det utdelande bolagets hemviststat skall sättas ned eller helt undanröjas.<sup>89</sup> Källskatten enligt avtalen är i regel mellan 5 och 15 procent men såväl högre som lägre skattesatser kan förekomma.<sup>90</sup> Den effektiva kostnaden för källskatten på utdelning är beroende av hur mottagarlandet i sin interna skattelagstiftning lindrar den ekonomiska dubbelbeskattnings av bolagsvinster.<sup>91</sup> Grundtanken i det s.k. moderdotterbolagsdirektivet är att ingen källskatt skall tas ut i källstaten och att utdelningen i mottagarstaten skall vara antingen undantagen från skatt eller skattepliktig med avräkning för underliggande bolagsskatt.<sup>92</sup> Utländsk skatt i form av källskatt berättigar antingen till ett omkostnadsavdrag från den utländska inkomsten eller till avräkning mot den svenska skatten på den utländska inkomsten.<sup>93</sup>

Förutom utdelning kan medel överföras till ett svenskt moderbolag från ett utländskt dotterbolag genom lån och räntebetalningar, royaltyersättning eller fördelning av gemensamma kostnader inom gruppen genom debitering av s.k. management/service fees. Sådana här överenskommelser innebär hemtagning av i utlandet obeskattad vinst som blir beskattad i Sverige.<sup>94</sup>

---

<sup>87</sup> Prop. 1993/94:234 s. 70.

<sup>88</sup> S. Bjarnås, S. Estberg, P. Snellman, Utlandsetablering 1992, s. 22.

<sup>89</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 142.

<sup>90</sup> U. Tivéus, Skatt på kapital, 2000, s. 69.

<sup>91</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 142.

<sup>92</sup> Aa. s. 143.

<sup>93</sup> U. Tivéus, Skatt på kapital, 2000, s. 69.

<sup>94</sup> U. Tivéus, Internationella skattehandboken, 1997, s. 141.



# 5 SOU 2001:11

## 5.1 Allmän bakgrund till förslaget

Enligt direktiven för utredningen om vissa internationella företagsskattefrågor, dir. 1998:74, gällde för utredaren :

”En särskild utredare tillkallas med uppgift att göra en översyn av reglerna om svenska företags möjlighet att skattefritt ta emot utdelning på andel i utländsk juridisk person. Utredaren skall lägga fram förslag till regelutformning som förhindrar kedjebeskattnings, ökar regelsystemets förutsebarhet och underlättar dess tillämpning med iakttagande av behovet att motverka internationell skatteflykt.”

Som resultat av detta arbete har utredningarna om vissa företagsskattefrågor och om vissa internationella företagsskattefrågor lämnat ett gemensamt betänkande, SOU 2001:11 ”Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar”. Huvudförslaget är att kapitalvinster på aktier i dotterföretag ska vara skattefria och förluster inte vara avdragsgilla.

Företagsskatteutredningen föreslår i SOU 2001:11 ett totalt avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade aktier. Samtidigt föreslår den internationella utredningen med utgångspunkt i kapitalvinstskattefriheten väsentligt skärpta CFC-regler. En förutsättning för avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen anges dock vara att EU:s uppförandekod inte lägger hinder i vägen. Vid ett avskaffande av beskattning av kapitalvinster på näringsbetingade andelar föreslås även att vissa ändringar görs för reglerna om utdelningar på företagsägda andelar.<sup>95</sup>

## 5.2 Utredningens motiv för förslaget om lagändring

I enskilda fall finns det betydande möjligheter för företagen att genom skatteplanering undvika att en kapitalvinst uppkommer. Företagen har där-  
emot anledning att ta fram kapitalförluster. Har dock inte kapitalvinst kunnat undvikas leder beskattningen av vinsten till att ett skatteled tillkommer som inte skulle finnas förutan överlåtelsen. Bakgrunden till förslaget är att den nuvarande beskattningen av kapitalvinster på aktier i dotterföretag i princip medför att företagets vinster beskattas två gånger i bolagssektorn. Beskattningen av kapitalvinsten innebär således en kostnad för överlåtelse med vinst av dotterföretag. Skattekostnaden för företagsöverlåtelser i sådana fall då den inte kan undvikas genom skatteplanering motverkar omstruktureringar i näringslivet.<sup>96</sup>

---

<sup>95</sup> SOU 2001:11 s. 135.

<sup>96</sup> SOU 2001:11 s. 123.

Vidare medför det förhållandet att kapitalvinster på aktier i dotterföretag är skattefria i en del andra länder att det är svårt att upprätthålla beskattningen i Sverige. Skattefriheten för kapitalvinster på motsvarigheten till näringsbetingade andelar i sådana stater skapar ett skattekonkurrenstryck mot Sverige.<sup>97</sup> Skattefriheten i en del andra stater medför även att ägarstrukturer kan skapas där vinster och förluster behandlas asymmetriskt. Asymmetrin består i att svenska företag utnyttjar skattefrihet för utländska holdingbolag enligt utländska skatteregler, samtidigt som avdrag för kapitalförlust medges enligt svenska regler vid försäljning till extern köpare.

Asymmetri i regelsystemen föreligger också på så sätt att juridiska personer är frikallade från skattskyldighet för utdelning på näringsbetingade aktier, men inte för kapitalvinster vid försäljning av näringsbetingade aktier. Om vinster behålls i bolaget kommer en försäljning av aktierna i bolaget att innebära att vinsten beskattas trots att motsvarande vinst skulle ha kunnat vara skattefri om den istället delats ut.

Sammanfattande uttalas avseende syftet med införandet av en ny ordning i SOU 2001:11 :<sup>98</sup>

” Ett paket bestående av ett avskaffande av BKN i kombination med CfcN är i sig enligt min uppfattning sammantaget klart att föredra framför den nuvarande ordningen. BKN är i huvudsak systemstridig samt av skattekonkurrensskäl och skatteplaneringsskäl svår att förena med skattefriheten för motsvarigheten till näringsbetingade andelar i Tyskland och en del andra stater. Jämförlighetsvillkoret för skattefrihet för utdelningar från utländska dotterföretag ger företagen ett incitament att inte ta hem vinster i utländska dotterföretag till Sverige, eftersom mottagna utdelningar beskattas om dotterbolaget är lågbeskattat. Det nuvarande systemet kan med andra ord sägas ha en utelåsningsseffekt avseende finansiellt kapital.”<sup>99</sup>

Vid ett eventuellt avskaffande av beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar måste man se till att skattefriheten inte kan missbrukas för att erhålla icke avsedda skatteförmåner.<sup>100</sup> En fördel med den nuvarande beskattningen av kapitalvinster vid försäljningen av andelar i ett företag med obeskattade vinster är att den motverkar handel med skalbolag, en annan är att den motverkar ränteavdragsarbitrage. Betänkandets regler för att motverka dessa omotiverade förmåner kommer kort att presenteras senare i uppsatsen.

---

<sup>97</sup> SOU 2001:11 s. 124.

<sup>98</sup> SOU 2001:11 s. 134.

<sup>99</sup> BKN står för beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar. CfcN är kort för förslaget om den nya CFC-lagstiftningen, som inriktar sig på intäkter av passiv verksamhet hos det utländska företaget.

<sup>100</sup> SOU 2001:11 s. 124 f.

## 5.3 Beskattning av utdelning och kapitalvinst på näringsandelar

### 5.3.1 Utdelning samt kapitalvinst på svenska andelar

Det som kommer att behandlas här är vad som enligt SOU 2001:11 bör gälla ifråga om utdelningar samt kapitalvinster och kapitalförluster på svenska aktier som innehas respektive har avyttrats av ett svenskt aktiebolag.<sup>101</sup> Som redan nämnts är utgångspunkten att utdelningar och kapitalvinster på näringsbetingade aktier skall vara skattefria.

Utredningen föreslår att terminologin i den nuvarande regleringen ändras. Näringsbetingade aktier skall istället benämnas *näringsaktier* (generellt *näringsandelar*<sup>102</sup>). Övriga aktier skall kallas *portföljaktier* (generellt *portföljandelar*).

Det nya begreppet näringsandelar definieras av utredningen enligt följande. Onoterade aktier anses alltid utgöra näringsandelar. Marknadsnoterade aktier utgör näringsandelar om ägarföretagets innehav motsvarar minst 10 procent av röstetalet i det ägda företaget, eller om det görs sannolikt att innehavet av aktien är betingat av den rörelse som bedrivs av ägarföretaget eller ett närstående företag.<sup>103</sup> Avgörande för om kapitalvinsten är skattefri är om aktierna utgör näringsandelar vid tidpunkten för försäljningen. För marknadsnoterade aktier krävs också att aktierna har innehafts under en tid av 1 år. Avsikten med karenstiden är att förhindra att aktieägare köper till aktier för att öka sitt innehav till 10 procent för att uppnå skattefrihet vid en kommande försäljning. För att avgöra om en marknadsnoterad aktie är en näringsaktie används röstetalet som särskiljande kriterium eftersom ett innehav av viss storlek ger en indikation på engagemang<sup>104</sup> i det ägda företaget. I förslaget anses den nuvarande gränsen på 25 procent ”ligga onödigt högt”<sup>105</sup>. Gränsen för när marknadsnoterat innehav skall anses avse näringsaktier kommer därför att ersättas med ett krav på innehav som motsvarar minst 10 procent av röstetalet. Det s.k. *betingandevillkoret* behålls även i den nya regleringen.

Utdelning på en näringsaktie är alltid skattefri så vitt avser själva mottagandet av utdelningen, detta gäller även utdelning på marknadsnoterade aktier som har ägts under kortare tid än 1 år. Om emellertid en marknadsnoterad aktie, som vid utdelningen innehafts kortare tid än ett år som näringsaktie,

---

<sup>101</sup> Det som sägs i SOU 2001:11 om svenska aktiebolag och svenska aktier har motsvarande tillämpning på svenska ekonomiska föreningar och andelar i sådana föreningar.

<sup>102</sup> I begreppet näringsandelar innefattas aktier i svenska bolag, andelar i svenska ekonomiska föreningar samt andelar i utländska motsvarigheter.

<sup>103</sup> SOU 2001:11 s. 146.

<sup>104</sup> Med engagemang avses här koncentration av risk till och möjlighet att utöva inflytande i företaget.

<sup>105</sup> SOU 2001:11 s. 147.

avyttras innan en innehavstid av ett år uppnås, bör utdelningen beskattas och tas upp som intäkt.<sup>106</sup>

Vid kapitalvinst på en marknadsnoterad näringsaktie krävs för skattefrihet att det avyttrande företaget vid avyttringstillfället har innehaft aktien under en sammanhängande tid under vilken aktien varit en näringsaktie av minst ett år.<sup>107</sup>

Som tidigare nämnts ska aktier som inte är näringsandelar betecknas som portföljandelar. Utdelning och kapitalvinst på portföljandelar skall enligt förslaget även i fortsättningen beskattas enligt nuvarande regler.<sup>108</sup> Om ett bolag ökar sitt innehav av marknadsnoterade aktier så att innehavet når ett innehav om minst 10 procent av röstetalet byter aktierna karaktär till näringsandelar.<sup>109</sup>

### 5.3.2 Förluster

En konsekvens av förslaget om en slopad kapitalvinstbeskattning är att avdragsrätten för förluster slopas. Avdrag kommer inte att medges för en kapitalförlust på onoterade aktier eller på marknadsnoterade näringsaktier som innehafts minst ett år. Anledningen till att förlustavdraget slopas är att symmetri skall uppnås mellan regelsystemen. Man vill motverka att en skillnad uppkommer i behandlingen av kapitalvinster och kapitalförluster.

Med anledning av förslaget om slopad avdragsrätt för förluster har dock regeringen överlämnat en lagrådsremiss med förslag om begränsningar i rätten till avdrag i inkomstlagen näringsverksamhet.<sup>110</sup> Det gäller kapitalförluster på delägarätter och kapitalförluster på andelar i handelsbolag och utländska motsvarigheter. Förslaget innebär att avdragsrätten begränsas för kapitalförluster på näringsbetingade delägarätter (t.ex. aktier i dotter- och intressebolag). Sådana förluster skall i fortsättningen endast få dras av mot kapitalvinster på aktier och andra delägarätter. Syftet med ändringarna i förslaget är att motverka avsevärda skattebortfall genom att nuvarande avdragsregler utnyttjas för skatteplanering i ökad omfattning. Det finns en stor risk att företag realiserar kapitalförluster nu enligt den nuvarande avdragsrätten och avvaktar med att realisera kapitalvinster till dess att beskattningen av kapitalvinster har avskaffats.

Enligt den nuvarande regleringen i 25 kap. 28-32 §§ IL får avdrag inte göras om det köpande företaget är moder- eller dotterföretag till det avyttrande företaget eller står under i huvudsak samma ledning som detta. Följden blir

---

<sup>106</sup> SOU 2001:11 s. 139.

<sup>107</sup> SOU 2001:11 s. 138.

<sup>108</sup> SOU 2001:11 s. 145.

<sup>109</sup> I. Melbi, Skattenytt, nr.4 2001, s. 164 ff.

<sup>110</sup> Se Regeringens skrivelse 2001/02:77 och även pressmeddelande från Finansdepartementet 2002-03-15.

att avdrag för kapitalförlust vid avyttring av en sådan aktie till ett företag i intressegemenskap med det avyttrande företaget *får* göras när aktien senare säljs vidare externt.<sup>111</sup> Behålls dessa regler skulle asymmetrin bestå i att en senare värdestegring inom intressegemenskapen på aktien inte beskattas om det företag som avyttrar aktien externt har innehaft den minst ett år. Avdrag för kapitalförluster vid avyttringar av näringsaktier inom en intressegemenskap bör därför enligt utredningen överhuvudtaget inte medges.<sup>112</sup> Avdrag för kapitalförluster vid avyttringar av näringsaktier inom en intressegemenskap skall inte medges oberoende av den tid som aktien har innehaft.<sup>113</sup>

### 5.3.3 Utdelning samt kapitalvinst på andelar i utländska företag

De nuvarande reglerna om skattefrihet för utdelningar på näringsbetingade aktier gäller i princip även för utdelningar på andelar i utländska företag. För att skydda den svenska skattebasen mot ränteavdragsarbitrage ställs dock ett krav för att utdelning skall vara skattefri på att den utländska inkomstbeskattningen av det utdelande utländska företaget är jämförlig med svenska inkomstbeskattning av ett svenskt företag med motsvarande inkomster.

Det förhållandet att kapitalvinster och utdelningar från utlandet kommer att kunna tas emot skattefritt medför enligt utredningen en fara för s.k. ränteavdragsarbitrage. Ränteavdragsarbitrage går ut på att ett svenskt företag lånar upp ett belopp som motsvarar bolagets förväntade vinster och låneräntan dras av mot de utfallande vinsterna. Det lånade beloppet tillskjuts sedan ett utländskt lågbeskattat dotterbolag som kapitaltillskott. Efter att beloppet förräntats i det utländska företaget delas avkastningen ut skattefritt till det svenska moderbolaget. Om moderbolaget inte beskattas för den mottagna utdelningen, kommer svensk bolagsskatt på hela eller del av rörelsevinsten att ha växlats ut mot den låga eller obefintliga skatten hos det utländska dotterbolaget. Det är möjligt att genomföra ränteavdragsarbitrage även genom att avyttra andelar i dotterbolaget istället för att ta emot vinsten i form av utdelning.<sup>114</sup>

Enligt betänkandet SOU 2001:11 skall såväl utdelningar som kapitalvinster på utländska näringsandelar vara skattefria. Definitionen av näringsandelar skall alltså omfatta även andelar i utländska motsvarigheter till svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar. Följden blir att utländska utdelningar och kapitalvinster blir skattefria under de förutsättningar som gäller för svenska aktier. Detta medför att kravet i 24:20 IL som gäller för svenska moderföretags skattefrihet för utdelningar från utländska dotterföretag på inkomstbeskattning av den utländska juridiska personen som är jämförlig

---

<sup>111</sup> SOU 2001:11 s. 144.

<sup>112</sup> SOU 2001:11 s. 143.

<sup>113</sup> SOU 2001:11 s. 143.

<sup>114</sup> SOU 2001:11 s. 127.

med svensk skatt skall utgå.<sup>115</sup> Även bestämmelsen i 24:22 IL som grundas på EG:s moder- dotterbolagsdirektiv skulle utsträckas så att de avser även kapitalvinster. Det konstateras vidare att det även i fortsättningen kommer att krävas något skydd för den svenska skattebasen mot ränteavdragsarbiterage, vilket skall ske genom ändrade CFC-regler.<sup>116</sup>

### 5.3.4 Ändrad CFC-lagstiftning

Syftet med förslaget om ändrade CFC-regler är att motverka att den svenska bolagsskattebasen urholkas genom förslaget att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på aktier i dotterföretag.

Mattias Dahlberg menar i sin artikel i SN nr. 9 2001 "Förslaget om ny CFC-beskattnings och det svenska skatteavtalsnätet - SOU 2001:11" att "det är värt att notera att utredningarna inte närmare diskuterar ett "klassiskt" syfte med CFC-lagstiftning." Vad han avser är syftet att motverka "tax deferral" - eller uppskov med beskattningen för moderföretaget genom att företaget etablerar låg-beskattade utländska basbolag som uppsamlar vinstmedlen. Beskattning sker då inte i Sverige förrän vinsten vidareförmedlats i form av till exempel utdelning.

Enligt den nuvarande svenska regleringen av skattefrihet vid mottagen utdelning motverkas ränteavdragsarbiterage genom utdelning genom det s.k. jämförlighetsvillkoret i 24:20 IL, vilket innebär att mottagen utdelning på näringsbetingade andelar i ett utländskt bolag beskattas om beskattningen hos det utländska bolaget understiger cirka 15 procent av ett underlag som beräknas enligt svenska regler.<sup>117</sup> CFC-regleringen medför att något problem med ränteavdragsarbiterage inte uppkommer eftersom den gör att ett aktiebolag som innehar näringsbetingade andelar i ett lågbeskattat utländskt företag normalt skall beskattas för sin andel av dettas resultat. Vid kapitalvinstbeskattningen motverkas ränteavdragsarbiterage genom att såväl svenska som utländska kapitalvinster är skattepliktiga enligt svensk rätt. Ett fullständigt avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade aktier skulle innebära att det svenska skattesystemet förlorade detta skydd mot ränteavdragsarbiterage genom avyttring. Enligt betänkandet skulle det nuvarande jämförlighetsvillkoret i reglerna om utdelning kunna ersättas av förändrade CFC-regler. Dessa ändrade CFC-regler skulle även kunna motverka ränteavdragsarbiterage vid kapitalvinstbeskattningen.<sup>118</sup>

De nuvarande CFC-reglerna är inte tillämpliga vid indirekt ägande genom utländska företag. Detta gör att CFC-beskattnings ej kan ske enligt svensk lag för inkomster hos företaget i en svensk koncern som är dotterföretag till ett

---

<sup>115</sup> SOU 2001:11 s. 156.

<sup>116</sup> SOU 2001:11 s. 155.

<sup>117</sup> SOU 2001:11 s. 126.

<sup>118</sup> SOU 2001:11 s. 129.

utländskt företag. I praktiken skyddar med andra ord inte den nuvarande CFC-regleringen effektivt mot ränteavdragsarbitrage.

Ändringarna i CFC-reglerna skall enligt betänkandet innebära *dels* att CFC-beskattnings kan ske även av inkomst hos utländska företag som en svensk fysisk eller juridisk person äger indirekt genom ett eller flera andra utländska företag, *dels* att inriktningen av CFC-regleringen i huvudsak begränsas till inkomster av passiv verksamhet. Det föreslås också att det gällande villkoret om att minst 50 procent av rösterna skall kontrolleras av obegränsat skattskyldiga skall slopas.

Enligt den nuvarande CFC-regleringen blir den berörda delägaren endast skattskyldig för den andel av inkomsten hos den utländska juridiska personen som belöper på den direkt ägda andelen. Ägs däremot CFC-bolaget istället indirekt genom en utländsk juridisk person blir inte delägare i denna mellanliggande juridiska person skattskyldig. Eftersom varken det svenska bolaget eller det mellanliggande utländska bolaget kommer att beskattas för det mellanliggande bolagets andel av inkomsten hos CFC-företaget kringgås CFC-regleringen lätt genom att ett holdingbolag inskjuts mellan den svenska personen och CFC-företaget. Kringgåendet motverkas genom att även indirekt ägande genom andra utländska juridiska personer omfattas.<sup>119</sup> Enligt förslaget skall CFC-beskattnings kunna ske hos en skattskyldig fysisk eller juridisk person, A, som tillsammans med skattskyldiga personer i intressegemenskap med A direkt eller *indirekt* genom icke skattskyldiga utländska juridiska personer innehar andelar i en utländsk juridisk person med minst 10 procent av kapitalet vid utgången av året före taxeringsåret.<sup>120</sup>

Vid ett indirekt deläggande i en utländsk juridisk person skall delägarens andel av kapitalet i personen anses utgöras av produkten av kapitalandelarna i varje led av ägarkedjan.

Två personer skall anses vara i intressegemenskap med varandra om :

1. personerna är moderföretag och dotterföretag eller står under i huvudsak gemensam ledning,
2. den ena personen är en fysisk person och den andra en juridisk person och personerna skulle ha varit i intressegemenskap med varandra enligt 1 om båda hade varit juridiska personer, eller
3. personerna är närstående fysiska personer.

Enligt förslaget huvudregel skall bruttot av lågbeskattade passiva intäkter CFC-beskattas. Skatteunderlaget utgörs av 70 procent av den del av de passiva intäkterna till den del de överstiger 10 procent av de totala intäkterna.<sup>121</sup>

---

<sup>119</sup> SOU 2001:11 s. 201.

<sup>120</sup> SOU 2001:11 s. 200.

<sup>121</sup> SOU 2001:11 s. 219.

Huvudregeln kompletteras av en alternativregel med innebörd att den skattskyldige skall ha rätt att istället för huvudregelns bruttobeskattningsmetod välja CFC-beskattningsmetod av sin andel av hela verksamhetens resultat, om detta kan beräknas tillförlitligt och om verksamheten gått med vinst. Beskattningsmetoden sker då inte med 70 procent av 28 procent utan enligt den vanliga skattesatsen på 28 procent.<sup>122</sup> Om alternativregeln tillämpas skall resultatet i den utländska juridiska personen skall beräknas efter svenska skatteregler, med vissa undantag.

Dessutom föreslås en ytterligare regel som innebär att en delägare i en utländsk juridisk person som inte är marknadsnoterad måste ta upp en schablonintäkt till beskattning om det inte kan utredas om förutsättningar för CFC-beskattningsmetod föreligger, och det inte framstår som osannolikt att dessa förutsättningar finns.<sup>123</sup> Schablonintäkten är omkostnadsbeloppet, vanligen anskaffningskostnaden, multiplicerad med statslåneräntan plus tre procentenheter. Schablonbeskattningsmetoden tillämpas inte om den utländska juridiska personen hör hemma i en stat på vita listan och inte heller om minst 50 procent av aktierna eller andelarna är marknadsnoterade.

Utredaren föreslår att en delägare i ett utländskt företag som tar upp en andel av ett överskott hos detta som intäkt har rätt att genom avräkning av samma andel av utländska skatt hos företaget erhålla nedsättning av statlig och kommunal inkomstskatt.<sup>124</sup> Avräkning medges när delägare tar upp en andel av ett överskott enligt alternativregeln och avräkning medges inte och inte bruttobeskattningsmetoden enligt huvudregeln.

Vid CFC-beskattningsmetod får man skilja mellan generell CFC-beskattningsmetod och beskattning av endast viss typ av inkomst, ofta passiv inkomst.<sup>125</sup> Utredningen har valt att CFC-beskattningsmetod enligt en nya CFC-regleringen skall inriktas på intäkter av passiv verksamhet hos det utländska företaget, t.ex. ränteintäkter. I vissa fall av skadlig skattekonkurrens skall dock CFC-beskattningsmetod kunna ske även av inkomst av aktiv verksamhet.<sup>126</sup>

En förutsättning för beskattning skall vara att det utländska företaget har lågbeskattade intäkter av passiv verksamhet som överstiger 10 procent av företagets totala intäkter. Som *passiv verksamhet* räknas bl.a. utdelning som skulle varit skattepliktig om den erhöles av ett svenskt aktiebolag, ränta på andra fordringar än fordringar för varor och tjänster som den utländska juridiska personen sålt till köpare som inte är i intressegemenskap med personen och ersättning på grund av upplåtelse eller överlåtelse av materiella eller immateriella tillgångar.<sup>127</sup> Till passiva intäkter räknas således exempelvis

---

<sup>122</sup> SOU 2001:11 s. 219.

<sup>123</sup> SOU 2001:11 s. 227 f.

<sup>124</sup> SOU 2001:11 s. 225 f.

<sup>125</sup> G. Rabe, Skattenytt, nr. 4 2001, s. 171 ff.

<sup>126</sup> SOU 2001:11 s. 205.

<sup>127</sup> SOU 2001:11 s. 205.



skattepliktiga utdelningar, ränteintäkter, royalties, leasingintäkter, fastighetsintäkter och kapitalvinster på värdepapper.<sup>128</sup>

Syftet med CFC-förslagen är alltså att främst slå till mot intäkter av passiv verksamhet. För att motverka skadlig skattekonkurrens skall dock även inkomst av *aktiv verksamhet* under vissa förutsättningar kunna CFC-beskattas.<sup>129</sup> Detta gäller primärt då stater eller andra skattejurisdiktioner på vissa villkor erbjuder särskilda skatteförmåner som går utöver vad som följer av de allmänna skattereglerna i jurisdiktionen. Utredaren utvecklar i SOU 2001:11 s. 216 att :

”Syftet är ofta att locka till sig utländskt finansiellt kapital och finansiella verksamheter, men det kan även vara fråga om att locka till sig utländskt realkapital för att skapa arbetstillfällen och inflöde av utländsk valuta. Villkoren brukar vara utformade så att skatteförmånerna inte skall kunna komma fysiska personer som är bosatta i jurisdiktionen till del eller företag som ägs av sådana personer. Det kan också finnas villkor som skall hindra att inhemsk verksamhet utsätts för konkurrens av skattegynnad verksamhet. De skatteförmåner som åsyftas innefattar normalt att företaget i fråga betalar en årlig avgift, skatt efter en mycket låg skattesats eller är helt befriat från skatter och avgifter.”

Enligt utredaren skall vissa resultat av ett arbete inom OECD avseende åtgärder mot skadlig skattekonkurrens och internationell skatteflykt avvaktas innan några närmre lagförslag utformas.

Till *lågbeskattade* passiva intäkter skall räknas intäkter av passiv verksamhet hos en utländsk juridisk person om de i andra stater än Sverige inte beskattas eller beskattas efter regler som medför en lindrigare beskattning än den beskattning som skulle ha skett om 70 procent av intäkterna utgjort överskott av näringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag.<sup>130</sup> Som utländsk skatt på en intäkt av passiv verksamhet skall anses den tillämpliga nominella utländska bolags-skattesatsen multiplicerad med intäkten. Om flera skattesatser är tillämpliga på intäkten, skall den lägsta av dessa användas. Beskattning sker dock endast för den del av intäkterna som överstiger 10 procent såväl av personens totala intäkter under beräkningsperioden som av de genomsnittliga totala intäkterna under denna och den föregående beräkningsperioden.<sup>131</sup>

I förslaget anges även en presumptionsregel som bestämmer när intäkter av passiv verksamhet *inte* skall anses vara lågbeskattade. För att intäkter av passiv verksamhet inte skall anses lågbeskattade skall samtliga dessa villkor vara uppfyllda:<sup>132</sup>

- den utländska juridiska personen hör hemma i en stat på en vit lista,

---

<sup>128</sup> G. Rabe, Skattenytt, nr 4 2001, s. 171 ff.

<sup>129</sup> SOU 2001:11 s. 216 ff.

<sup>130</sup> SOU 2001:11 s. 208.

<sup>131</sup> SOU 2001:11 s. 214 f.

<sup>132</sup> SOU 2001:11 s. 211 ff.

- intäkterna har uppkommit i verksamhet som bedrivs i den staten, vid ett fast driftställe i en annan stat vars inkomster beskattas i den stat där personen hör hemma eller vid ett fast driftställe i Sverige, och
- intäkterna har beskattats med den inkomstskatt som normalt tillämpas på juridiska personer i den stat eller de stater till vilka intäkterna är hänförliga.

Det skall bortses från obetydliga intäkter av näringsverksamhet i andra stater än Sverige och stater på listan samt av skattemässigt gynnad verksamhet.

Från den föreslagna vita listan över avtalsstater undantas stater som tillämpar en lägre bolagsskattesats än 70 procent av den svenska bolagsskattesatsen såvitt avser intäkter av passiv verksamhet (det vill säga för närvarande 19,6 procent), eller som har förmånliga regler för beräkning av skatteunderlaget, vilka påverkar beskattningen av intäkter av passiv verksamhet på ett sätt som inte är förenligt med att dessa skall beskattas med minst 19,6 procent.<sup>133</sup>

Listan upptar samtliga avtalsländer utom Australien, Barbados, Cypern, Estland, Irland, Island, Kazakstan, Kroatien, Luxemburg, Malaysia, Malta, Mauritius, Schweiz, Spanien, Thailand, Tunisien och Ungern.<sup>134</sup> Det som framförallt gör att ett land tas bort från listan är offshore-lagstiftning eller låg generell skattesats.

### 5.3.5 Undantag från skattefrihet

I betänkandet redogörs för hur man skall gå till väga för att motverka omotiverade skatteförmåner. Här skall kort redogöras för hur man tänkt att dessa regler skall utformas.

Ett utnyttjande av skattefriheten som skulle behöva förhindras är handel med skalbolag. Idag utgörs säljarna av skalbolag av fysiska personer. Ett generellt avskaffande av beskattning av kapitalvinst på näringsbetingade aktier skulle dock kunna leda till att aktiebolag började handla med skalbolag. Ett skalbolag karaktäriseras av att det inte längre bedriver någon verksamhet och inte heller har några - eller endast i begränsad omfattning - egentliga rörelsetillgångar. Istället innehåller det i förhållande till tidigare verksamhet, oproportionerligt stora belopp i kassa och likvida tillgångar.<sup>135</sup>

En skalbolagsregel föreslås som innebär att hela ersättningen vid avyttring av ett skalbolag skall tas upp som kapitalvinst hos det säljande bolaget. Kapitalvinstbeskattning skall ske om summan av kontanta medel och marknadsvärdet av värdepapper<sup>136</sup> och liknande tillgångar hos det avyttrade fö

<sup>133</sup> SOU 2001:11 s. 213.

<sup>134</sup> Se författningskommentaren till 13 § kap. 6a IL i SOU 2001:11 s. 286.

<sup>135</sup> Skrivelse från RSV den 29 september 1998 till regeringen.

<sup>136</sup> Värdepapper som är lager i sådan värdepappersrörelse som avses i 1 kap. 2 § 1 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse samt näringsandelar och aktiehärledda näringsdelägar-

retaget överstiger ett jämförelsebelopp.<sup>137</sup> Enligt förslaget föreligger ett skalbolag om det sålda bolaget äger kontanta medel, värdepapper och liknande tillgångar till ett värde som överstiger hälften av köpeskillingen.

Om samtliga andelar och aktiehärledda delägarätter i det avyttrade företaget har avyttrats, skall jämförelsebeloppet utgöras av halva ersättningen. I annat fall skall det utgöras av hälften av ett fiktivt pris för samtliga andelar och aktiehärledda delägarätter beräknat med utgångspunkt i priset för de avyttrade tillgångarna.<sup>138</sup>

Till summan av kontanta medel och marknadsvärdet av värdepapper och liknande tillgångar skall läggas marknadsvärdet av andra tillgångar om :

- dessa anskaffats tidigast två år före avyttringen,
- tillgångarna saknar affärsmässigt samband med verksamheten sådan den bedrevs intill två år före avyttringen, och
- det kan antas att anskaffningen skett i syfte att tillgångarna lätt skulle kunna avyttras efter avyttringen av andelarna.

Även om ett bolag inte anses vara ett skalbolag vid den tidpunkt när aktierna säljs kan senare åtgärder innebära att skalbolagsregeln ändå blir tillämplig. Det gäller om den övervägande delen av tillgångarna i bolaget inom två år efter försäljningen förvärvas (återköps) av det säljande företaget eller ett till säljaren närstående företag. Om återköpsvillkoret inte uppfylls skall kapitalvinsten tas upp det beskattningsår då återköpet sker.<sup>139</sup>

Om ett sålt bolag utgör ett skalbolag gäller således inte skattefriheten. Den skattepliktiga kapitalvinsten kommer dock inte att beräknas enligt vanliga regler, dvs. med utgångspunkt i omkostnadsbeloppet för aktierna. Vid försäljning av skalbolag kommer hela köpeskillingen att beskattas.

Skalbolags- och återköpsvillkoren skall inte tillämpas om minst hälften av andelarna i det avyttrade företaget är marknadsnoterade eller om bolaget försätts i likvidation eller konkurs eller om särskilda skäl talar mot det.<sup>140</sup>

---

rätter skall inte räknas till värdepapper och liknande tillgångar. Detsamma skall gälla mot-svarigheter hos vissa utländska företag.

<sup>137</sup> SOU 2001:11 s. 163.

<sup>138</sup> SOU 2001:11 s. 163.

<sup>139</sup> SOU 2001:11 s. 167.

<sup>140</sup> SOU 2001:11 s. 173.

# 6 Skadlig skattekonkurrens

## 6.1 Skattekonkurrens

Under 1980-talet släppte ett stort antal stater i den industrialiserade världen sina nationella valutaregleringar. Olika stater försökte med olika medel dra till sig det kapital som frigjorts genom avregleringarna. Under 1980- och 1990-talen har omfattande skattesänkningar skett runt om i världen, vilket förefaller ha ökat ekonomiernas tillväxtförmåga och därmed bidragit till ökat välstånd.<sup>141</sup> Den totala skattebelastningen av företag påverkar bolags ägarstrukturer och lokalisering. Ett sätt att locka utländska investerare har därför varit att etablera särskilt gynnsamma skatteförhållanden. Genom skattesänkningarna har frågan om internationell skattekonkurrens fått ökad betydelse.

Uttrycket skattekonkurrens avser staters konkurrens om internationellt rörligt skatteunderlag. Den tilltagande skattekonkurrensen beror på att staterna vill locka till sig företag som genererar inkomster och sysselsättning. Genom att erbjuda speciella särskilt gynnsamma skattevillkor, ofta för utlandsägda företag, försöker vissa stater locka till sig skattebaser som egentligen tillhör andra skattejurisdiktioner, med följd att andra stater förlorar skatteintäkter. Detta kallas ”*skadlig skattekonkurrens*”.<sup>142</sup>

Från ”*skadlig skattekonkurrens*” måste skiljas s.k. ”*sund skattekonkurrens*”<sup>143</sup>, vilken avser att öka effektiviteten i den egna ekonomin och för att i samband därmed dra till sig mer av internationella investeringar. Den sunda skattekonkurrensen anses godtagbar, men sätter samtidigt press på staters skattesystem att anpassa sin beskattning till stater med mer gynnsamma bestämmelser.

När ett land förlorar företag till andra länder minskar landets skatteunderlag och därmed också skatteintäkter. Sänker det landet i sin tur sina skatter för att behålla sina företag eller locka till sig företag utifrån, föreligger fara för att en ond cirkel bildas med lägre och lägre skatter som effekt, där stater försöker konkurrera ut varandra. Problemet brukar benämnas ”the race to the bottom”.

Stater har visat ett allt större intresse för att motverka att skattekonkurrens leder till att medlemsstaternas skattebaser urholkas. Motåtgärderna bedrivs på två plan, dels ett övernationellt plan, dels ett nationellt plan. Övernationella motåtgärder vidtas för att förmå stater att avskaffa sådan lagstiftning

---

<sup>141</sup> SOU 2001:11 s. 307.

<sup>142</sup> Eng. ”Harmful tax competition”.

<sup>143</sup> Eng. ”Fair tax competition”.

som medför skadlig skattekonkurrens<sup>144</sup>. Övernationella motåtgärder har vidtagits inom EU och OECD för att påverka medlemsstaterna att ta bort de delar i deras skattesystem som medför skadlig skattekonkurrens. Nationella motåtgärder vidtas av enskilda stater genom särskild lagstiftning för att förhindra att staten förlorar skatteinkomster genom att dess skattesubjekt använder sig av andra staters mer förmånliga skattelagstiftning. Utöver de övernationella motåtgärderna har OECD utarbetat och föreslagit en rad sådana lagstiftningsåtgärder på nationell nivå.

## 6.2 EU:s Uppförandekod

1997 publicerade Kommissionen det s.k. Åtgärdspaketet för att angripa skadlig skattekonkurrens i Europeiska unionen. Åtgärdspaketet bestod av följande tre delar :

- En uppförandekodex för företagsbeskattning.
- Åtgärder för att avlägsna snedvridningar i beskattningen av kapitalinkomster.
- Åtgärder för att avskaffa källskatt på gränsöverskridande betalningar av räntor och royalties mellan företag.

För att motverka skadlig skattekonkurrens på företagsbeskattningens område beslöt Ekofin-rådet genom en resolution om antagandet av en uppförandekod för företagsbeskattning<sup>145</sup>. EU:s Uppförandekod innebär endast ett politiskt åtagande och är inte juridiskt bindande för medlemsstaterna.<sup>146</sup> I utkastet till Uppförandekoden uttalas att rådet inser de positiva effekterna av sund konkurrens, men att ohämmad konkurrens om rörliga affärsverksamheter i ökande utsträckning riskerar att orsaka ekonomiska snedvridningar och att urholka beskattningsunderlagen inom gemenskapen. Koden tillhandahåller en ram, inom vilken medlemsstaterna kan åta sig att följa principerna om sund konkurrens.

EU:s uppförandekod avser åtgärder på företagsbeskattningens område som har, eller kan få, betydande inverkan på var inom gemenskapen ekonomisk verksamhet förläggs.<sup>147</sup> Inom detta tillämpningsområde skall skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå, inbegripet nollbeskattning, än de som normalt tillämpas i medlemsstaten i fråga, anses vara *potentiellt skadliga* och omfattas därmed av koden.<sup>148</sup> Jämförelsekriteriet är den ”normala” beskattningen i den medlemsstat som också har den lagstiftning eller administrativa praxis som medför den låga beskattningen. En så

---

<sup>144</sup> På svenska även kallat ”illojal skattekonkurrens”.

<sup>145</sup> OJ C2 1998, publicerad 6/1 1998. Eng. Code of Conduct.

<sup>146</sup> I Rådets resolution understryks att Uppförandekoden innebär ett politiskt åtagande och följaktligen inte påverkar vare sig medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter eller medlemsstaternas och gemenskapens respektive behörighet enligt fördraget.

<sup>147</sup> EU:s Uppförandekod punkt A.

<sup>148</sup> EU:s Uppförandekod punkt B.

dan beskattningsnivå kan vara en följd av den nominella skattesatsen, beskattningsunderlaget eller andra relevanta faktorer.<sup>149</sup> Vid bedömningen av om en skatteåtgärd är skadlig skall en omsorgsfull bedömning ske av skatteåtgärdernas effekter på andra medlemsstater.<sup>150</sup> För att underlätta anges i koden fem kriterier det bland annat *bör* tas hänsyn till vid bedömningen av om en stats skatteåtgärder är *skadliga*:

1. om förmånerna beviljas endast dem som inte är bosatta i medlemsstaten i fråga eller beviljas beträffande transaktioner med personer som inte är bosatta där, eller
2. om förmånerna är fullständigt avgränsade från den inhemska ekonomin så att de inte påverkar det nationella beskattningsunderlaget, eller
3. om förmånerna beviljas även om det inte förekommer någon egentlig ekonomisk närvaro i den medlemsstat som erbjuder dessa skatteförmåner, eller
4. om reglerna för beräkning av vinsten från en verksamhet inom en multinationell företagsgrupp avviker från internationellt allmänt vedertagna principer, särskilt de regler som godkänts av OECD, eller
5. om det inte finns några möjligheter till insyn i skatteåtgärderna, inbegripet om lagstiftningen tillämpas mindre strikt och utan insyn på administrativ nivå.

Dessa fem kriterier syftar till att bistå vid bedömningen av om de åtgärder som medför den låga beskattningen också är skadliga, och uppräkningsen är inte ”obligatorisk” eller uttömmande.

Vissa av de skatteåtgärder som omfattas av koden kan också utgöra statligt stöd enligt artiklarna 92-94 i fördraget.<sup>151</sup>

Som motåtgärder mot sådana skatteåtgärder som medför illojal skattekonkurrens tas i Uppförandekoden upp frysning och avveckling. Med *frysning* avses att medlemsstaterna åtar sig att inte införa nya skatteåtgärder som är skadliga enligt koden.<sup>152</sup> Medlemsstaterna skall vidare respektera de principer som ligger till grund för koden när de utformar sin framtida politik. *Avveckling* innebär att medlemsstaterna åtar sig att se över sina nuvarande bestämmelser och gällande praxis och vid behov ändra dessa för att avskaffa varje skadlig åtgärd.<sup>153</sup> Vidare uppmanar koden medlemsstaterna att samarbeta fullt ut i kampen mot skatteflykt och skattefusk.<sup>154</sup> Det konstateras även att ”bestämmelserna mot missbruk och de motåtgärder som finns i skattela

---

<sup>149</sup> EU:s Uppförandekod punkt B.

<sup>150</sup> EU:s Uppförandekod punkt G.

<sup>151</sup> EU:s Uppförandekod punkt J.

<sup>152</sup> EU:s Uppförandekod punkt C.

<sup>153</sup> EU:s Uppförandekod punkt D.

<sup>154</sup> EU:s Uppförandekod punkt K.

gar och dubbelbeskattningsavtal spelar en grundläggande roll i kampen mot skatteflykt och skattefusk.”<sup>155</sup>

En särskild arbetsgrupp har inrättats för att bedöma vilka skatteåtgärder som kan ingå i tillämpningsområdet för Uppförandekoden och övervaka att det lämnas upplysningar om dessa åtgärder.<sup>156</sup> Arbetsgruppen skall regelbundet upprätta rapporter om de skatteåtgärder som de bedömt.

Arbetet i den s.k. Primarolo-gruppen<sup>157</sup> har resulterat i den s.k. Primarolorapporten där man har granskat potentiellt skadliga skatteåtgärder för att avgöra huruvida dessa har, eller kan få, betydande inverkan på var inom gemenskapen ekonomisk verksamhet förläggs. Gruppen har delat in de potentiellt skadliga skattereglerna i sex områden. Ett av dessa rör holdingbolag. Vad gäller bedömningen av holdingbolag konstaterar gruppen att en koncern kan ha ett holdingbolag i ägarstrukturen av affärsmässiga skäl. Dock är syftet bakom upprättandet av holdingbolag ofta helt eller huvudsakligen av skatteplaneringsskäl.<sup>158</sup> Framförallt kan holdingbolag utnyttjas som ett ändamålsenligt ”uppsamlingbolag” för vinster eller för att användas för att uppnå skattefördelar genom att vinster slussas via holdingbolaget. När holdingbolag utnyttjas för skatteskal har de vanligtvis liten eller obefintlig ekonomisk substans. Eftersom dessa bolag därför är väldigt rörliga kan skatteåtgärder ha betydande inverkan på var inom gemenskapen de lokaliseras.

Gruppen har granskat ett antal skatteåtgärder som innebär att mottagen utdelning från dotterbolag undantas från beskattning, s.k. ”participation exemption”. Som skadliga har man bedömt åtgärder vilka tillåter undantag för utdelning från dotterbolag i utlandet när den bakomliggande vinsten har beskattats betydligt lägre i källstaten än vad den skulle ha gjort i medlemsstaten. Sådana åtgärder medför att inkomster mottas skattefritt i medlemsstaten från skatteparadis och andra skadliga regimer. I fall då ”participation exemption” kombinerats med lämplig CFC-lagstiftning anses däremot inte sådana skatteregler som skadliga enligt koden.<sup>159</sup>

Vidare tar rapporten upp holdingbolags kapitalvinster och förluster på aktier i dotterbolag. I vissa medlemsstater är sådana skattefria, i andra är de skattepliktiga. Gruppen övervägde huruvida skatteåtgärder som undantar kapitalvinster från beskattning skall anses vara skadliga eller ej. Såsom skadliga ansågs asymmetriska åtgärder där kapitalvinster är skattefria men kapitalförluster är avdragsgilla.<sup>160</sup> Beträffande fall där vinster är undantagna från beskattning och avdrag inte medges för förluster hänvisade gruppen till

---

<sup>155</sup> EU:s Uppförandekod punkt L.

<sup>156</sup> EU:s Uppförandekod punkt H.

<sup>157</sup> Arbetet med att eliminera den s.k. skadliga skattekonkurrensen leds av den engelska skatteministern Dawn Primarolo.

<sup>158</sup> Primarolo-gruppens rapport punkt 47.

<sup>159</sup> Primarolo-gruppens rapport punkt 48.

<sup>160</sup> Primarolo-gruppens rapport punkt 51.

punkt L i Uppförande-koden. I denna punkt konstaterade Rådet att bestämmelser mot missbruk och de motåtgärder som finns i skattelagar och skatteavtal spelar en grundläggande roll i kampen mot skatteflykt och skattefusk.

Rapporten har resulterat i EU:s lista över skatteåtgärder med skadliga inslag. ”Svartlistade” som skatteåtgärder som anses skadliga enligt Uppförandekoden är holdingbolag i Danmark, Österrike, Irland, Luxemburg och Nederländerna.<sup>161</sup>

## 6.3 OECD:s Skattekonkurrensrapport

Även inom OECD har man inlett ett betydande arbete för att motverka skadlig skattekonkurrens, vilket anses ha en hämmande effekt på global ekonomisk tillväxt.<sup>162</sup> 1998 antog OECD:s Råd rapporten ”Harmful Tax Competition - An Emerging Global Issue”<sup>163</sup>, på svenska kallad OECD:s Skattekonkurrensrapport. När lokalisering och finansiella beslut styrs av skatteskäl blir det svårt att uppnå sund konkurrens. Rapporten definierar faktorer som kan användas för att identifiera skadliga skatteåtgärder och anger också rekommendationer för att motverka sådana åtgärder. I OECD-rapporten anges kriterier för att identifiera ”tax havens” och ”harmful preferential tax regimes”, vilket på svenska benämns som ”skatteparadis” och ”parallellskattestater”. Sådana stater har skatteåtgärder i sin skattelagstiftning som syftar till att locka till sig rörliga skattebaser. Enligt OECD-rapporten är skatteparadis ett problem och parallellskattestater kan utgöra ett problem. Indelningen bygger på en jämförelse som görs på grundval av hur stater beskattar inkomster från geografiskt rörliga verksamheter inom t.ex. finans- och servicesektorn. I skattekonkurrensrapporten anges kriterier för att identifiera såväl skatteparadis som parallellskattestater.

### 6.3.1 Skatteparadis

I 1998 års Skattekonkurrensrapport har fyra kännetecken angivits för att identifiera skatteparadis:<sup>164</sup>

- a) Inga eller enbart nominella skatter.
- b) Avsaknad av effektivt utbyte av upplysningar.
- c) Ingen insyn i skatteparadisets rättssystem.
- d) Ingen reell verksamhet bedrivs i skatteparadisets.

Ingen eller endast nominell beskattning (a) är ett nödvändigt men inte tillräckligt kriterium för att en stat skall kunna anses vara ett skatteparadis.<sup>165</sup>

---

<sup>161</sup> ANNEX C : Austria AAM002b, Austria EAM009, Denmark AAM021, Ireland E007, Luxembourg A0013, Netherlands A014, UK: Gibraltar A017.

<sup>162</sup> Owens, Jeffrey, INTERTAX 1998 s. 230 ff.

<sup>163</sup> Rapporten antogs av OECD:s råd den 9 april 1998. Luxemburg och Schweiz avstod från att godkänna rapporten och att anta rekommendationerna.

<sup>164</sup> 1998 års Skattekonkurrensrapport, Box I efter paragraf 52.



### 6.3.2 Parallellskattesystem

En parallellskattestat kännetecknas dels av ett ”normalt” skattesystem, dels av ett särskilt förmånligt skattesystem - parallellskattesystemet.

I Skattekonkurrensrapporten anges fyra kännetecken för att identifiera ett parallellskattesystem :<sup>166</sup>

- a) Inga eller låga effektiva skattesatser.
- b) Parallellskattesystemet är avskilt från andra delar av det ekonomiska systemet i parallellskattestaten.
- c) Avsaknad av insyn i hur parallellskattesystemet fungerar.
- d) Avsaknad av effektivt utbyte av information.

Inga eller låga effektiva skattesatser är en nödvändig förutsättning för att ett skattesystem skall anses vara skadligt och därmed utgör ett s.k. parallellskattesystem. Därutöver krävs även att åtminstone något av de övriga kännetecknen föreligger.<sup>167</sup>

Vad gäller kännetecknet i b) att parallellskattesystemet kan vara avskilt från andra delar av det ekonomiska systemet i staten, anges i rapporten två metoder för att begränsa att parallellskattesystemet används av icke avsedda personer. Förmånerna i parallellskattesystemet kan vara begränsade till att endast gälla personer som inte är skatterättsligt hemmahörande i parallellskattestaten. För det andra kan investerare som etablerat ett lågbeskattat bolag som erhåller förmånerna vara utestängda från att bedriva verksamhet på den inhemska marknaden.<sup>168</sup>

---

<sup>165</sup> Paragraf 52.

<sup>166</sup> 1998 års Skattekonkurrensrapport, Box II efter paragraf 59.

<sup>167</sup> Paragraf 61.

<sup>168</sup> Paragraf 62-63.

Även andra kännetecken för att identifiera parallellskattesystem anges i rapporten :<sup>169</sup>

- En konstgjord definition av skattebasen.
- Internationella ”transferpricing”-principer efterföljs inte.
- Inkomster som har sin källa i andra stater är undantagna från skatt i inkomsttagarens hemviststat (”territorialitetsprincipen”).
- Förhandlingsbar skattesats eller skattebas.
- Förekomsten av sekretessbestämmelser.
- Tillgången till ett brett nät av dubbelbeskattningsavtal.
- Skattesystemet marknadsförs som ett verktyg för att minska beskattningen.
- Skattesystemet uppmuntrar verksamheter och arrangemang som helt grundas på skattemässiga hänsynstaganden.

Frågor uppställs i rapporten för att utvärdera de ekonomiska effekter som ett parallellskattesystem kan medföra.<sup>170</sup> Enligt OECD-rapporten är det inte nödvändigt att kunna besvara dessa frågor för att kunna identifiera ett parallellskattesystem. Frågorna används mer som ett hjälpmedel vid bedömningen.<sup>171</sup>

- 1) Medför det ifrågavarande skattesystemet att verksamhet flyttas från en stat till en annan istället för att generera betydande ny verksamhet?
- 2) Är närvaron och graden av verksamhet i överensstämmelse med det belopp som investeras eller storleken av de ifrågavarande inkomsterna?
- 3) Är det förmånliga skattesystemet den huvudsakliga anledningen till verksamhetens lokaliseringen?

Efter att ha identifierat problemområdet utfärdar OECD förslag på hur det bör åtgärdas. OECD:s förslag till motåtgärder är utformade som 19 rekommendationer<sup>172</sup> och 6 riktlinjer<sup>173</sup> och omfattar intern lagstiftning, dubbelbeskattningsavtal och internationellt samarbete. Rekommendationerna innehåller i många fall konkreta förslag till utformning av intern rätt och dubbelbeskattningsavtal.

Här ges endast kort några exempel från OECD:s 19 rekommendationer för hur illojal skattekonkurrens bör motverkas. Skattekonkurrensrapporten innehåller i sig inte några bindande förpliktelser för OECD:s medlemsstater. Som exempel på en rekommendation skall stater som inte har CFC-lagstiftning överväga att införa sådan. De stater som redan har CFC-lagstiftning skall se över dess förenlighet med syftet att motverka illojal skattekonkurrens i enlighet med rapporten.

---

<sup>169</sup> Paragraf 69-79.

<sup>170</sup> Paragraf 80-84.

<sup>171</sup> M. Dahlberg, Skattenytt nr. 5 1999, s. 209.

<sup>172</sup> Eng. ”Recommendations”.

<sup>173</sup> Eng. ”Guidelines”.

Det rekommenderas även att regler som medger undantag för beskattning för mottagen vinst begränsas, när utbetalare och mottagare är närstående (participation exemption). För att medge undantag för beskattning kan det till exempel krävas att den utländska inkomsten har underkastats en viss minimibesättning.

Rekommendationerna behandlar även ökat internationellt samarbete mot illojal skattekonkurrens. Det är inte tillräckligt att *en* stat inför motåtgärder mot skadlig skattekonkurrens. Att en stat inför motåtgärder, kan ju medföra att de personer som drar nytta av illojal skattekonkurrens söker sig till en annan jurisdiktion, som inte infört sådana åtgärder.

Rekommendation 15 innehåller sex riktlinjer. Här skall endast det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna återges. Medlemsstaterna skall avstå från att införa, utvidga eller förstärka lagstiftning eller administrativ praxis som konstituerar illojal skattekonkurrens enligt rapporten. Den nuvarande lagstiftningen och praxis skall också granskas i syfte att identifiera illojal skattekonkurrens bland reglerna. Sådana regleringar skall rapporteras till Forumet<sup>174</sup> där det inom två år skall förtecknas. De skatteåtgärder som har identifierats ha skadliga effekter och upptagits i förteckningen skall tas bort inom fem år från det att OECD:s Råd har godkänt riktlinjerna. Varje medlemsstat kan begära prövning om en lagstiftningsåtgärd eller liknande i en medlemsstat utgör illojal skattekonkurrens.

1998 års rapport följdes upp och den 26 juni år 2000 kom en ny rapport från OECD:s Skattekommitté - *"Towards Global Tax Co-Operation : Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices"* (*"The 2000 Report"*). I rapporten identifierade Forumet stater med skatteåtgärder som bär drag som är potentiellt skadliga och därmed kan bidra till skadlig skattekonkurrens.<sup>175</sup> Holdingbolag och liknande regler behandlas inte i denna rapport, även om sådana regleringar kan utgöra skadlig skattekonkurrens. Komplexiteten kring sådana bestämmelser gjorde att Forumet inte kom fram till någon slutsats om holdingbolags status som potentiellt skadliga regleringar.<sup>176</sup> Det konstateras dock att arbetet med regler för holdingbolag har högsta prioritet i Forumets fortsatta arbete. Målet var att ha uppnått bestämda förslag rörande holdingbolag vid början av år 2001.

---

<sup>174</sup> Egentligen "Forum on Harmful Tax Practices". Forumet är tillkommet och arbetar under OECD:s Skattekommitté.

<sup>175</sup> OECD:s rapport från år 2000, punkt 10.

<sup>176</sup> OECD:s rapport från år 2000, punkt 12.

## 6.4 Sveriges reglering av kapitalvinstbeskattning av företagsägda andelar i förhållande till skadlig skattekonkurrens

Det skattekonkurrensstryck som skattefriheten för kapitalvinster på motsvarigheten till näringsbetingade andelar i Nederländerna, Danmark och Tyskland skapar mot Sverige gör att den svenska skattepolitiken har kommit att konkurrera med skattepolitik i andra länder. Det förhållandet att kapitalvinster på aktier i dotterföretag är skattefria i en del andra länder medför att det är svårt att upprätthålla den svenska beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar. Enligt den nuvarande svenska regleringen är aktievinstbeskattningen hårdare än utdelningsbeskattningen i bolagssektorn. Alternativet för företagen är att i ökande utsträckning flytta ut ägandet ut ur Sverige för att ta bort kostnadsnackdelen av att ha ägandet här. I en alltmer internationaliserad värld kan inte den svenska konkurrenskraften bibehållas med sådana kostnadsskillnader.

Det är mot denna bakgrund som förslaget till slopad beskattning för kapitalvinster på företagsägda andelar SOU 2001:11 kommit till. I betänkandet föreslås bl.a. att beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar skall avskaffas och att ränteavdragsarbitrage skall motverkas genom ändrade CFC-regler. Enligt betänkandet är dessa förslag dock villkorade av att EU:s kod för företagsbeskattning inte lägger hinder i vägen.<sup>177</sup> Därför skall här granskas reglernas förenlighet med internationella bestämmelser.

### 6.4.1 SOU 2001:11 och EU:s Uppförandekod

Skattefriheten i vissa andra stater medför att ägarstrukturer kan skapas där vinster och förluster behandlas asymmetriskt.<sup>178</sup> Vid försäljning av ett rörelsedrivande bolag kan ett skattebefriat mellanliggande utländskt holdingbolag utnyttjas så att avyttring av andelar som stigit i värde kan ske utan beskattning av vinsten. Har däremot andelarna i dotterbolaget istället sjunkit i värde, säljs andelarna av det svenska moderföretaget med avdragsrätt för förlusten. Genom sådana asymmetriska upplägg försvinner svenskt beskattningsunderlag från Sverige.

Med förslaget i SOU 2001:11 om slopad kapitalvinstbeskattning av företagsägda andelar vill man undvika att Sverige konkurreras ut av utländska regler som redan erbjuder denna skatteförmån. Skälet till förslaget är att undvika att ägandet flyttas ut ur landet till följd av de svenska skattereglerna eller att andra länders rättssystem skall behöva utnyttjas för att ge svenska koncerner skattevillkor som motsvarar dem som utländska koncerner arbetar under. Förslaget innebär att kapitalvinster på näringsandelar skulle bli skattefria och avdrag för förluster inte skulle medges.

---

<sup>177</sup> SOU 2001:11 s. 14.

<sup>178</sup> SOU 2001:11 s. 124.

Enligt utredaren är dock förslaget i SOU 2001:11 villkorat av att det inte strider mot EU:s Uppförandekod. Frågan är därför hur det svenska förslaget i SOU 2001:11 skall bedömas enligt EU:s Uppförandekod för företagsbeskattning.

Avsikten med koden är att medlemsstaterna inte med skatteåtgärder på ett ”illojalt” sätt skall locka till sig investeringar. Uppförandekoden avser åtgärder som har, eller kan få, betydande inverkan på var inom gemenskapen ekonomisk verksamhet förläggs. Syftet med det svenska förslaget är att Sverige skall stå sig i konkurrensen med andra staters skatteförmåner för att kunna påverka så att beskattningsunderlaget stannar här, alltså kan man säga att de föreslagna åtgärderna kan få inverkan på var ekonomisk verksamhet förläggs. Vidare innebär åtgärden en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i Sverige.<sup>179</sup> Dock verkar ingen av de fem nämnda punkterna i kodens punkt B som indikerar på att potentiellt skadliga åtgärder föreligger vara tillämpliga på förslaget om slopad kapitalvinstbeskattning.

I Primarolo-rapporten har ett antal åtgärder ifrågasatts och enligt majoritetsbeslut ansågs i sju fall regler för holdingbolag såsom stridande mot koden.<sup>180</sup> Skatteåtgärder enligt ”participation exemption” som gör att holdingbolag inte beskattas för kapitalvinster på aktier har ansetts skadliga enligt koden om de är asymmetriska åtgärder där kapitalvinster är befriade från skatt men kapital-förluster är avdragsgilla. Exempelvis har man fällt Danmarks regler om skattefrihet för holdingbolags kapitalvinst efter tre års innehav.

För att bedöma det svenska förslaget om lagändring i förhållande till EU:s Uppförandekod, kan man börja med att se på hur andra staters skattebefrielse av näringsbetingade kapitalvinster bedömts enligt koden. De svenska reglerna om skattefrihet för näringsandelar skulle motsvara utländska regler om skattefrihet för holdingbolag och vad som sägs om sådana holdingbolag kan därför användas som en jämförelse för att se hur eventuellt det svenska förslaget skulle bedömas. För åtgärder där vinster är undantagna från beskattning och avdrag inte medges för förluster hänvisas i rapporten till punkt L i uppförandekoden.<sup>181</sup> I punkt L anges att bestämmelser mot missbruk och de motåtgärder som finns i skattelagar och skatteavtal spelar en grundläggande roll i kampen mot skatteflykt och skattefusk. Slutsatsen av detta är att förslag om skattefria kapitalvinster skulle fällas enligt EU:s Uppförandekod om det inte kombineras av begränsande regler som motverkar missbruk av skattefriheten. Det svenska förslaget i SOU 2001:11 inkluderar ju dock även sådana motåtgärder mot skatteflykt i form av en skärpt CFC-lagstiftning. Enligt utredaren föreligger också en påtaglig risk för att ett avskaffande av

---

<sup>179</sup> JFR med punkt B i EU:s Uppförandekod.

<sup>180</sup> Annex C till EU:s uppförandekod.

<sup>181</sup> Punkt 51 i Primarolo-rapporten.

kapitalvinstbeskattning utan att ränteavdragsarbitrage genom avyttring systematiskt motverkas skulle vara oförenlig med EU:s Uppförande-kod.<sup>182</sup>

Eftersom de flesta stater genom förloppet med ”the race to the bottom” till slut har en likartad förmånlig reglering, måste det till slut innebära att regler som har, eller kan få, betydande inverkan på var en ekonomisk verksamhet förläggs, inte längre har denna effekt. Till slut kommer ju en stats införande av mer förmånliga regler mest att ha den effekt att reglerna inverkar på var en verksamhet *inte* förläggs. Gränsen mellan skadlig och godtagbar skattekonkurrens blir därför svår att fastställa och på så sätt verkar det som om ”the race to the bottom” även skulle kunna få inverkan på bedömningen av om en åtgärd skall omfattas av EU:s Uppförandekod eller ej.

#### 6.4.2 SOU 2001:11 och OECD:s Skattekonkurrensrapport

Eftersom ingen av de europeiska staterna är renodlade skatteparadis blir det kategorin ”harmful preferential tax regimes” från skattekonkurrensrapporten som är aktuellt att se på för att avgöra hur den svenska kapitalvinstskattefriheten kommer att bedömas.

Förutsatt att vissa krav är uppfyllda kommer ingen eller låg effektiv skattesats att uttas på de relevanta inkomsterna enligt förslaget i SOU 2001:11. Samma regler kommer dock att vara tillämpliga på såväl svenska som utländska bolag, vilket innebär att det förmånliga skattesystemet inte är avskilt från det ordinära svenska skattesystemet. Inte heller uppfylls kriterierna som innebär att det saknas insyn i verksamheten eller effektivt utbyte av information.

Vid bedömningen skall också hänsyn tas till de ekonomiska konsekvenserna av ett införande av de skatteförmånliga reglerna. Syftet med den föreslagna svenska lagändringen är att företag skall utnyttja de svenska förmånliga reglerna istället för utländska motsvarigheter, så visst får väl förslaget effekt på var verksamheter förläggs. Eftersom den svenska bolagsskattesatsen är låg borde kanske till och med reglerna kunna få till följd att verksamheter flyttas till Sverige. Huruvida detta räcker för att bedöma reglerna som skadliga tycker jag dock verkar osäkert.

Holdingsbolag och liknande regler behandlades inte i OECD:s rapport från år 2000 men man kan jämföra det svenska förslaget med OECD-rapportens rekommendationer och riktlinjer för hur problemområden bör åtgärdas inom intern rätt. Enligt rekommendationerna krävs en CFC-lagstiftning, vilket Sverige har. Denna CFC-lagstiftning skall till och med skärpas genom lagändringen för att motverka skadlig skattekonkurrens.

Enligt rekommendationerna bör begränsningar finnas för regler som medger skattefrihet för mottagen inkomst. För att medge undantag för beskattning

---

<sup>182</sup> SOU 2001:11 s. 127.

kan det till exempel krävas att den utländska inkomsten underkastas en viss minimi-beskattnig. Enligt riktlinjerna skall medlemsstaterna avstå från att införa, utvidga eller förstärka lagstiftning som utgör illojal skattekonkurrens.

Det svenska förslaget innebär att CFC-beskattnigen skärps i det avseendet att såväl direkt som indirekt innehav kan träffas av s.k. löpande CFC-beskattnig. Genom beskattnig av indirekt innehav kommer den svenska regleringen att uppfylla syftet att motverka skadlig skattekonkurrens.

Beskattnig enligt den nya CFC-regeln skall endast träffa intäkter av passiv verksamhet, men skadlig skattekonkurrens skall dock motverkas av att CFC-beskattnig under vissa förutsättningar skall kunna ske även av aktiv verksamhet.<sup>183</sup> Sådan beskattnig skall vara aktuell vid skatteförmåner som avser särskilt skattegynnad verksamhet, eftersom det kan innebära skadlig skattekonkurrens när sådana regler tillhandahålls av industriellt mer utvecklade stater. Utredaren avvaktar dock med att närmre utforma villkoren för att de skall överensstämma med OECD:s kommande rapporter.<sup>184</sup>

Förslaget i SOU 2001:11 begränsar alltså på flera sätt de regler som medger undantag för beskattnig vid kapitalvinster och utdelning och verkar därför förenligt med rekommendationerna i OECD-rapporten om att stater som har en CFC-lagstiftning skall se till att denna står i överensstämmelse med önskan att motverka skadlig skattekonkurrens.

---

<sup>183</sup> SOU 2001:11 s. 216 ff.

<sup>184</sup> SOU 2001:11 s. 217.

## 7 Avslutning

Om hänsyn tas även till beskattning i ägarledet leder beskattningen av kapitalvinster på företagsägda andelar till trippelbeskattning av samma inkomst, vilket företagen försöker undvika genom att utnyttja skattefrihet i andra stater. Sådana förfaranden har blivit möjliga genom den ökade skattekonkurrensen och skattefriheten för motsvarigheten till näringsbetingade andelar i flera nära grannländer. Vid sådana struktureringar kan företagen utnyttja det faktum att de nuvarande svenska CFC-reglerna endast är tillämpliga vid direktägda andelar i en utländsk juridisk person och inte vid andelar som ägs indirekt för att undkomma CFC-beskattning av inkomster från dotterbolag. Reglerna om skattefrihet för mottagen utdelning kan sen vara ett sätt att ta hem de obeskattade vinstmedlen till Sverige utan svensk vinstbeskattning. Jämförlighetsvillkoret för skattefrihet för utdelningar från utländska dotterföretag ger dock företagen ett incitament att inte ta hem vinster i utländska dotterföretag till Sverige, och villkoret orsakar därmed en s.k. utelåsningseffekt.<sup>185</sup>

Genom reglerna om skattefrihet vid mottagen utdelning på näringsbetingat innehav har Sverige infört lättnad på aktieägarnivån liksom praktiskt taget alla länder som under senare år infört system för enkelbeskattning av bolagsinkomster.<sup>186</sup> När denna lättnad i beskattning av näringsbetingat innehav även infördes för utdelning från utländska juridiska personer var avsikten att en direktinvestering i utlandet i görligaste mån skulle behandlas på samma sätt som om direktinvesteringen hade gjorts i Sverige.<sup>187</sup> Vid en direktinvestering i Sverige utgick bolagsskatt hos dotterbolaget varefter utdelningen undantogs från beskattning hos mottagaren. Likabehandling mellan investeringar i Sverige och utlandet uppnås om det vid undantag från beskattning av mottagen utdelningen vid en utlandsinvestering sker en med svensk beskattning jämförlig beskattning.<sup>188</sup>

Vid denna jämförelse vid regelns införande av likabehandling av direktinvesteringar i Sverige och i utlandet har dock bara hänsyn tagits till likabehandling ur perspektiv av svensk skattelagstiftnings regleringar av utdelning från näringsbetingade aktier. Företagen ser vid sina direktinvesteringar även till skatterättsliga regleringar av vinsthemtagning i form av kapitalvinster. Utöver skattefrihet för mottagen utdelning på näringsbetingade aktier har ett antal länder också infört skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade aktier. Denna möjlighet till skattefri aktieförsäljning finns inte i Sverige och direktinvesteringar i Sverige ges därför inte samma fördelar som om investering sker via utländska bolag som regleras av utländska mer förmånliga regler.

---

<sup>185</sup> SOU 2001:11 s. 134.

<sup>186</sup> Prop. 1993/94:234 s. 70.

<sup>187</sup> Prop. 1993/94:234 s. 71.

<sup>188</sup> Prop. 1993/94:234 s. 71.



Ökad rörlighet och integration har gett svenska företag ökade möjligheter att etablera sig i utlandet och många svenska företag har med sin verksamhet sökt sig till länder som i detta avseende erbjuder dem mer förmånliga regler.

Den svenska skatteregleringen av näringsbetingade innehav för företagen framstår inte som att den likabehandlar investeringar i Sverige och utlandet även om de svenska reglerna om skattefrihet vid utdelning vid näringsbetingat innehav likabehandlar investeringar i Sverige och utlandet. Anledningen till detta är att den svenska regleringen inte ger samma förmånliga regler för skattefrihet vid kapitalvinst som ges i vissa andra stater.

Vid införandet av skattefrihet för mottagen utdelning på näringsbetingade aktier konstaterades att direktinvesteringar i utlandet skulle få en avsevärt mer gynnsam behandling om utdelning från utlandet skulle skattebefrias även om bolagsvinsten inte blivit beskattad hos dotterbolaget. Det skulle då inte bli fråga om enkelbeskattning utan om icke-beskattning. Om utdelningen från utlandet tilläts bli skattefri vid en betydligt lägre skattebelastning än i Sverige skulle investeringen i utlandet bli favoriserad. Vid utformningen av reglerna om skattefrihet infördes därför kravet på jämförlig beskattning av bolaget i den andra staten.

En omvärld med fria kapitalrörelser innebär svårigheter för stater att kraftigt avvika från skattesystemen i andra stater. Samtidigt som kapitalrörelserna över nationsgränserna har frigiorts har också de nationella skattesystemen i ökad utsträckning blivit utsatta för internationell påverkan. Globalisering och den växande världshandeln har påverkat staterna att förändra sina nationella skattesystem. Detta har inneburit att en skattekonkurrens utvecklats som medfört negativa konsekvenser för många stater, men fördelar för vissa andra stater som lyckats dra till sig utländska investerare.

Försök av skatteparadis och parallellskattestater att locka till sig rörligt beskattningsunderlag ger upphov till att andra stater tvingas införa mer förmånliga skatteregleringar. De flesta stater har hittills agerat ensidigt eller bilateralt för att försöka skydda sina skattebaser mot denna onda cirkel som "the race to the bottom" innebär och som hindrar sund konkurrens för ekonomisk verksamhet. Genom en sådan utveckling kommer lokalisering och finansiella beslut att styras av skatterna, vilket gör det svårare att ta ut skatt på inkomster från rörliga verksamheter. De skattebaser som inte kan fly höga skattesatser kommer då istället att drabbas av högre skatteuttag. Exempel på skatter på trögrörliga skattebaser är skatt på immobila arbetstagare, fastighetsskatt och skatt på konsumtion (till exempel matmoms och bensin- och energiskatt). I en alltmer global ekonomisk miljö krävs även ett utvecklat multilateralt samarbete mot skadlig skattekonkurrens, vilket resulterat i åtgärder från EU och OECD.

Utredaren har genom förslaget i SOU 2001:11 om avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade aktier tagit ett stort steg för att an

passa förutsättningarna för svenska företag till vad som gäller på många håll i omvärlden. Gunnar Rabe menar att den olikhet som finns idag mellan det svenska skattesystemet och system i andra länder som har lett till att svenska företag, stora som små, privatägda som statligt ägda, har placerat ägandet av underkoncerner i länder som medger skattefrihet vid avyttring av näringsbetingade aktier därmed kommer att undanröjas.<sup>189</sup> Förslaget om slopad kapitalvinstbeskattning i bolagssektorn innebär att Sverige får regler motsvarande de som finns ibland annat Danmark, Tyskland och Holland. I förhållande till Danmark är reglerna gynnsammare eftersom förslaget exempelvis inte har någon karenstid för onoterade aktier.<sup>190</sup>

Eftersom syftet med förslaget i SOU 2001:11 är att behålla svenskt beskattningsunderlag i Sverige genom att undvika att svenska företag söker sig till andra stater, kan det svenska förslaget få inverkan på var en ekonomisk verksamhet förläggs. Skattefria kapitalvinster vid kvalificerat innehav har dock blivit vanligt i andra stater och de regler Sverige eventuellt inför skulle inte innebära något nytt inslag i skattekonkurrensen. Då åtgärden har kommit att anses vara mer ”normal” minskar det svenska införandets inverkan på var en verksamhet förläggs.

För att inte strida mot arbetet mot skadlig skattekonkurrens i EU:s Uppförande-kod och OECD:s Skattekonkurrensrapport krävs det enligt utredaren att ett svenskt införande av kapitalvinstskattefrihet innefattar ett skydd i form av en tillräcklig CFC-lagstiftning.

Enligt förslaget i SOU 2001:11 gäller skattefriheten för näringsandelar oberoende av om det är svenska eller utländska aktier som avyttrats. Eftersom utdelning på utländska näringsandelar blir skattefri på samma sätt som svenska andelar skall jämförlighetsvillkoret för skattefri utdelning tas bort. För att motverka skatteflykt genom att lågbeskattade vinstmedel tas hem skattefritt föreslås en skärpt CFC-lagstiftning. Det går att undgå den nuvarande svenska CFC-lagstiftningen genom att etablera ägarkedjor. Skatteflykt motverkas därför också av att svenska delägare enligt den nya CFC-lagstiftningen blir skattskyldiga även för sin indirekt ägda andel av vinsten i den utländska juridiska personen.

Enligt de nuvarande CFC-reglernas huvudregel i 6:9 IL måste en bedömning göras om vad som skall avses med ”likartad” beskattning. Normalt sett ligger en acceptabel nivå på mellan 10-15 procent, bedömningen är dock något osäker från fall till fall eftersom hänsyn skall tas till flera omständigheter vid beskattningen. I den nya huvudregeln anges däremot klart att inkomster från passiva verksamheter skall anses lågbeskattade om verksamheten inte beskattas, eller beskattas efter regler som medför en lindrigare beskattning än om 70 procent av intäkterna utgjort överskott av näringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag, d.v.s. en nivå på 19,6 procent. Det blir därmed antagli

---

<sup>189</sup> G. Rabe, Skattenytt, nr. 4 2001 s.171 ff.

<sup>190</sup> I. Melbi, Skattenytt nr. 4 2001, s. 164 ff.

gen betydligt enklare att göra bedömningen enligt den föreslagna huvudregeln av om intäkter av passiv verksamhet hos ett utländskt företag är lågbeskattade än vad det är att bedöma om en beskattning är likartad enligt den nuvarande huvudregeln.

Förslagets presumtionsregel ställer krav på att intäkterna skall ha beskattats med den inkomstskatt som ”normalt” tillämpas på juridiska personer i den andra staten. Vid tillämpningen kan det dock komma att bli svårt att bedöma vad som avses med ”normalt”. Den nuvarande presumtionsregeln är däremot enkel att tillämpa eftersom den kräver att företaget hör hemma i en stat på den vita listan och därtill omfattas av dubbelbeskattningsavtalets regler.

Det framstår alltså som om förslaget i SOU 2001:11 om ny CFC-lagstiftning innebär att man inför en klarare och strängare huvudregel än den nuvarande. Även presumtionsregeln i förslaget kommer att bli strängare eftersom fler stater utesluts, men regeln blir däremot mer svårbedömd.

Den föreslagna CFC-lagstiftningen innebär att beskattning sker hos ett svenskt företag A, som har ett dotterföretag B med lågbeskattade intäkter av passiv verksamhet. Dotterföretaget B är skatterättsligt hemmahörande i ett annat land.

De nya CFC-reglerna anses vara nödvändiga för att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på näringsandelar. Utredaren anser att skärpta CFC-regler behövs för att motverka ränteavdragsarbitrage.<sup>191</sup> Dock har enligt Krister Andersson i en bilaga till SOU 2001:11 framförallt den sänkta svenska skattesatsen gjort att förfaranden med ränteavdragsarbitrage inte längre är lönsamma, därför finns inget behov av kompenserande lagstiftning för att eliminera effekter av ränteavdragsarbitrage.<sup>192</sup> Även om ändrade CFC-regler kanske inte motiveras av att de skall motverka ränteavdragsarbitrage så kan ett införande motiveras av att regelsystemet måste uppfylla kraven i EU:s Uppförandekod på att skattefria kapitalvinster måste kombineras av begränsande regler som motverkar missbruk. I ett särskilt yttrande till SOU 2001:11 anmärks det på att man i förslaget kombinerar ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen med redan utformade CFC-regler istället för att avvakta den internationella utvecklingen i andra stater och inom bland annat Primarolo-gruppen.<sup>193</sup>

Enligt den nuvarande vita listan i 6:10 IL måste en person omfattas av avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten för att kunna utgöra ett utländskt bolag enligt det stadgandet. Om den utländska juridiska personen är identifierad i en s.k. uteslutningsartikel så omfattas den inte av uttrycket utländskt bolag i 6:10 IL. Enligt Mattias Dahlberg<sup>194</sup> är ”gemensamma kän

---

<sup>191</sup> SOU 2001:11 s. 127.

<sup>192</sup> Jfr SOU 2001:11 s. 310-311 med s. 404 ff.

<sup>193</sup> SOU 2001:11 s. 307 ff. Yttrandet har skrivits av Gunnar Johansson, Björn Ohde, Gunnar Rabe och Olle Stenman.

<sup>194</sup> M. Dahlberg, Skattenytt, nr. 9 2001 s. S. 489 ff.

netecken för dessa uteslutningsartiklar att de i nästan samtliga fall identifierar bolagstyper som har ”passiva” inkomster, t.ex. inkomster från finansiella tjänster och kapitalförvaltning, och dessutom är föremål för låg beskattning.” Även syftet med den föreslagna nya CFC-lagstiftningen i SOU 2001:11 är att den skall träffa personer som har lågbeskattade passiva inkomster.

För att hamna på den vita listan och anses ha likartad beskattning krävs enligt nuvarande lagstiftning en beskattning på 10-12 procent, enligt förslaget i SOU 2001:11 skulle kravet höjas till 19,6 procent. Förslagets beskattningskrav får nog anses var för högt ställt. Med en gräns på nästan 20 procent riskerar CFC-beskattningen att bli vanligt bland svenska delägare och syftet att slå mot skatteundandraganden kanske träffar även fall där detta inte varit syftet med etableringen i utlandet. I den nuvarande vita listan är några avtalsstater inte upptagna i förteckningen. Det är stater som i något avseende har en beskattningsnivå som inte är acceptabel ur svensk synvinkel och där avtalet inte har de skyddsregler som ansetts vara önskvärda. Mattias Dahlberg menar att:

”Den nära kopplingen till uteslutningsartiklarna i skatteavtalen, tillsammans med förteckningen över ett urval av avtalsstater, utgör dessutom en viktig skattepolitisk markering. Från svensk sida markeras ogillande mot skattelagstiftning som medger särskilda skattelättnader för inkomster från företrädesvis ”passiv” verksamhet. Sverige visar härigenom sitt stöd för det arbete mot internationell skattekonkurrens som EU och OECD bedriver.”<sup>195</sup>

En nackdel med förslaget till den nya vita lista är enligt Mattias Dahlberg att den inte skulle vara lika absolut då den kräver att även om en utländsk juridisk person hör hemma i en stat på den vita listan är det ändå inte givet att personen anses underkastad en ur svensk synvinkel acceptabel beskattning. Därutöver krävs det ju att intäkterna har beskattats med en inkomstskatt som normalt tillämpas på juridiska personer i den stat eller de stater till vilka intäkterna är hänförliga. Arbetet med att bestämma en acceptabel utländsk skattenivå skulle enligt det föreslagna systemet antagligen vara mer krävande.

Den svenska skattefriheten av kvalificerat innehav kombineras av begränsande regler som motverkar missbruk genom den skärpta CFC-lagstiftningen. Även på CFC-lagstiftningens område sker en utveckling som innebär att många stater ser över sina regler.<sup>196</sup> Fler och fler stater avskaffar beskattning av kapitalvinster vid kvalificerat innehav och det kan göra att det normala blir att ha ett skattesystem där sådana kapitalvinster är skattefria. Det svenska förslagets CFC-regler kan då anses vara för omfattande. Desto fler stater som inför en förmånlig regel, desto mindre blir åtgärdens skadliga inverkan. Med en sådan utveckling kanske en svensk höjd nivå för gränserna att träffas av en CFC-lagstiftning inte blir lika nödvändig. Den

<sup>195</sup> M. Dahlberg, Skattenytt, 2001 nr. 9 s. 489 ff.

<sup>196</sup> CFC-lagstiftningsarbete pågår i et antal länder. Tyskland har nya CFC-regler på gång och även andra europeiska stater skall se över sina regler. Även i USA skall en översyn ske. Se G. Rabe, Skattenytt, nr. 4 2001 s. 171 ff.

svenska bolagsskatten är dessutom jämförelsevis låg. Ändå har det ansetts nödvändigt att införa strängare regler mot skatteflykt. Trots den låga bolagskatten inverkar ju även andra skatter och faktorer än kapitalskatten på var en verksamhet lokaliseras. Dessutom är syftet med EU:s och OECD:s arbete mot skadlig skattekonkurrens att motverka en utveckling där införandet av alltmer förmånliga regler accepteras trots att de kan snedvrída konkurrensen om beskattningsunderlag.

Eftersom EU:s kod och OECD:s rapport inte är bindande för medlemsstaterna är dock frågan vilken effekt de kommer att få på denna utveckling mot alltmer förmånliga skatteregler. Om stater inte anpassar sin CFC-lagstiftning efter deras anvisningar kan utvecklingen fortsätta leda till skadlig skattekonkurrens.

Sammantaget verkar det inte som om det svenska förslaget strider mot EU:s Uppförandekod eller OECD:s Skattekonkurrensrapport. Visserligen kommer förslaget att få effekt på var verksamheter förläggs, men kapitalvinster och förluster kommer att behandlas symmetriskt och CFC-reglerna har setts över för att motverka skatteflykt, – bland annat genom att CFC-reglerna kommer att omfatta även indirekt innehav och skattegynnad aktiv verksamhet.

# Litteraturförteckning

## Offentligt tryck

### SOU

SOU 2001:11 Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar.

### Propositioner

Prop. 1960:162.

Prop. 1989/90:47 om vissa internationella skattefrågor.

Prop. 1990/91:107 om beskattning av inkomst av tjänst från Sverige m.m.

Prop. 1993/94:243 Vissa inkomst- och företagsskattefrågor, m.m.

Prop. 2000/01:22 Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget m.m.

### Övrigt offentligt tryck

Dir. 1998:74.

Ds 2000:28 Anpassningar på företagsskatteområdet till EG-fördraget.

RSV Handledning för beskattning 2000.

RSV-NYTT 2/01 23 Februari 2001.

### Litteratur

Bjarnås, Sören, Estberg, Staffan, Snellman, Per: *"Utlandsetablering - en introduktion för små och medelstora företag"*, Ernst & Young Skriftserien Nr 19/1992

Dahlberg, Mattias: *"Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag - en studie av svensk skatteavtalspolitik i förhållande till utländska basbolag mot bakgrund av svensk intern internationell skatterätt"*, Iustus Förlag, 1:a upplagan, Göteborg, 2000

Ekelund, Klas: *"Jakten på den försvinnande skatten - globalisering och rörliga skattebaser"*, SNS Förlag, 1:a upplagan, Stockholm 1998

Mattsson, Nils: *"Svensk internationell beskattningsrätt"*, Norstedts Juridik, 13:e upplagan, Göteborg 2000

Mattson, Nils: *"Skattepolitik"*, Iustus Förlag, 4:e upplagan, Göteborg 1994

Tivéus, Ulf (red.): *"Internationella skattehandboken"*, Norstedts Juridik, 3:e upplagan, Kristianstad 1997

Tivéus, Ulf: *"Skatt på kapital"*, Norstedts Juridik AB, 8:e upplagan, Stockholm 2000

Wickman, Kurt: *"Högskattestatens kris"*, 1:a upplagan, AB Timbro, Stockholm 1998

### **Artiklar**

*"Holland lockar"*, Affärsvärlden nr. 32 2000, 9/8 2000, s. 23 ff.<sup>197</sup>

Dahlberg, Mattias: *"Skattekonkurrensprojekten inom EU och OECD"*, Skattenytt, 1999 nr. 5 s. 209 ff.

Dahlberg, Mattias: *"Beskattning av "danska holdingbolag" – dansk internationell skatterätt i svensk jämförelse"*, Skattenytt, 2001 nr. 5 s. 236 ff.

Dahlberg, Mattias: *"Förslaget om ny CFC-lagstiftning och det svenska skatteavtalsnätet - SOU 2001:11"*, Skattenytt, 2001 nr. 9 s. 489 ff.

Melbi, Ingrid: *"Förslag om slopad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade aktier"*, Skattenytt, 2001 nr. 4 s. 164 ff.

Owens, Jeffrey: *"Curbing Harmful Tax Competition - Recommendations of the Committee on Fiscal Affairs"*, INTERTAX, 1998 s. 230 ff.

Rabe, Gunnar: *"Utredningen om vissa internationella skattefrågor"*, Skattenytt, 2001 nr. 4 s. 171 ff.

---

<sup>197</sup> Ingen författare finns angiven till artikeln i Affärsvärlden.

## **EU-dokument**

Moder – dotterbolagsdirektivet, (Council Directive of 23 July 1990 on the common system of taxation applicable in the case of parent companies and subsidiaries of different Member States), 90/435/EEC, OJ No L 225 of 20 August 1990.

Meddelande från Kommissionen till Rådet och Europaparlamentet – Ett åtgärds paket för att angripa skadlig skattekonkurrens, (Package to tackle harmful tax competition), Bryssel 05.11.1997, KOM (97) 564 slutlig.

EU:s Uppförandekod för företagsbeskattning, (Code of Conduct), OJ C2 6 januari 1998.

Primarolo-gruppens rapport, ( Code of Conduct (business taxation) / Primarolo Group), Bryssel 26.02.2000 Nr. 4901/99.

## **OECD – dokument**

“Harmful Tax Competition”: An Emerging Global Issue” (the “1998 report”), antagen av OECD 1998-04-09 och publicerad 1998-04-28.

“Towards Global Tax Co-operation”: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices, – Report to the 2000 ministerial council meeting and recommendations by the committee on fiscal affairs, (the “2000 report”), 2000-06-26.

“The OECD’s Project on Harmful Tax Practices, (the 2001 Progress Report), 2001-11-14.



# Rättsfallsförteckning

RÅ 1996 ref. 84